

Uchwała Nr LVI/1172/2021
Rady Miasta Rzeszowa
z dnia 14 grudnia 2021 r.

w sprawie uchwalenia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn.zm.), art. 1, art. 4¹ ust. 1, 2, 5, art. 12 ust. 7, art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119) oraz art. 10 ust.1, 2, 3, 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn.zm.)

Rada Miasta Rzeszowa uchwała, co następuje:

§ 1

Uchwała się Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Rzeszowa.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miasta Rzeszowa

Andrzej Dec

UZASADNIENIE

Zapisy art.4¹ ust.1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119) oraz art.10 ust.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn.zm.) nakładają na gminy obowiązek prowadzenia określonych działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, przeciwdziałanie narkomanii oraz integracji społecznej osób uzależnionych. Realizacja zadań zawartych w wymienionych ustawach prowadzona jest w postaci gminnego programu, uchwalanego corocznie przez radę gminy. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań na terenie Miasta Rzeszowa, wpisuje się w cele operacyjne określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025. Stanowi kontynuację, rozwinięcie i uzupełnienie długofalowych działań prowadzonych w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych.

Źródłem finansowania Programu są opłaty za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Uchwalenie przez Radę Miasta Rzeszowa Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 jest podstawą do realizacji działań w nim zawartych, zgodnie z zapisami wspomnianych ustaw.

**MIEJSKI PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
NA ROK 2022**

Rzeszów, grudzień 2021 rok

Rozdział I

Wprowadzenie

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 stanowi kontynuację, uzupełnienie i rozwinięcie wielokierunkowych działań realizowanych w latach poprzednich, w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, minimalizacji szkód zdrowotnych, społecznych i indywidualnych, a także zaburzeń życia rodzinnego wynikających z nadużywania alkoholu, narkotyków oraz innych środków psychoaktywnych. Uwzględnia cele operacyjne w zakresie profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia psychicznego, zawarte w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025, reguluje także zasady finansowania zadań, wskazując podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Opiera się również na rekomendacjach do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych wskazanych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Program skierowany jest do mieszkańców Miasta, którzy w życiu prywatnym lub zawodowym spotykają się z problemem nadużywania alkoholu i narkotyków oraz ich konsekwencjami, a także do wszystkich instytucji i organizacji społecznych, które zajmują się tą problematyką. Charakteryzuje go kompleksowe podejście do problemu, które jest niezbędne w przeciwdziałaniu i rozwiązywaniu problemów uzależnień.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii został opracowany zgodnie z obligatoryjnymi zadaniami oraz potrzebami występującymi na terenie Miasta, przy uwzględnieniu zasobów, jakimi dysponuje Miasto do realizacji poniższych zadań.

Podstawa prawna i merytoryczna programu

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok opracowano na podstawie:

- 1) ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 2) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 3) ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- 4) ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- 5) ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
- 6) ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych,
- 7) ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- 8) ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- 9) ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
- 10) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 11) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025.

Diagnoza stanu problemów alkoholowych na terenie Miasta Rzeszowa

Główny cel diagnozy to dostarczenie rzetelnych informacji przydatnych do zaplanowania i realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Diagnoza ma charakter zmienny i wymaga stałej aktualizacji. Służy temu monitoring problemów uzależnień, dostarczający nie tylko danych do ciągłej aktualizacji, ale również danych do ewaluacji podejmowanych działań.

Monitoring problemów uzależnień dla potrzeb opracowania i ewaluacji Programu odbywał się m.in. poprzez informacje własne, badania socjologiczne przeprowadzone na terenie miasta oraz zbieranie i analizę danych statystycznych otrzymanych od podmiotów współpracujących przy jego realizacji:

- Wydziału Zdrowia,
- Biura Ewidencji Działalności Gospodarczej i Zezwoleń,
- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- SP ZOZ Centrum Leczenia Uzależnień,
- Komendy Miejskiej Policji,
- Izby Wytrzeźwień.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Nadrzędnym celem działalności MOPS jest wspieranie osób i rodzin, które zamieszkują na terenie Miasta Rzeszowa i znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, a nie są w stanie pokonać jej wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Pomoc społeczna jest zatem instytucją polityki społecznej państwa, która swój nadrzędny cel realizuje wykonując określone ustawą zadania, do których w szczególności należy praca socjalna. Jej celem jest dążenie do wzmacniania/odzyskiwania zdolności osób lub rodzin do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Kolejnymi zadaniami jakie w ramach swojej działalności realizuje pomoc społeczna jest angażowanie społeczności lokalnej w celu zaspokajania niezbędnych potrzeb osób i rodzin, przyznawanie i wypłacanie świadczeń określonych w ustawie o pomocy społecznej, analizowanie zjawisk, które wywołują potrzebę korzystania ze świadczeń pomocy społecznej oraz rozbudowywanie infrastruktury socjalnej. Pomocy społecznej na terenie Miasta Rzeszowa udziela się m.in. osobom i rodzinom dotkniętym ubóstwem, niepełnosprawnością, sieroctwem, bezdomnością czy będących w sytuacji kryzysowej. Ponadto część rodzin objęta jest pomocą MOPS z uwagi na przemoc w rodzinie, bezradność opiekuńczo-wychowawczą czy problem uzależnienia od substancji psychoaktywnych, w tym od alkoholu i narkotyków. Podejmowane przez pomoc społeczną działania mają na celu wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Rodziny korzystające z pomocy MOPS

	Rok		
	2019	2020	do 30.06.2021
Liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej MOPS	2 241	2 200	1 760
Liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej MOPS, które zostały objęte tą pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu, przez co najmniej jednego z członków rodziny	144	120	103
Wysokość środków finansowych przeznaczonych na pomoc rodzinom z problemem alkoholowym	524 510 zł	520 577 zł	253 980 zł

W roku 2020 nastąpił spadek liczby rodzin korzystających z pomocy materialnej Ośrodka o 41 rodzin. Zmniejszeniu o 24 uległa również liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej MOPS, które zostały objęte tą pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu, przez co najmniej jednego z członków rodziny. W związku z powyższym wysokość środków finansowych przeznaczonych na pomoc rodzinom z problemem alkoholowym w roku 2020 zmniejszyła się o 3 933 zł w stosunku do roku 2019.

Świetlice środowiskowe

Świetlice środowiskowe dla dzieci i młodzieży są prowadzone w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, przez organizacje pozarządowe i kościelne. Programy realizowane w świetlicach działających we wszystkich dzielnicach miasta zapewniają dzieciom opiekę pedagogiczną, pomoc w odrabianiu lekcji, dożywianie, zajęcia plastyczne, muzyczne i rekreacyjno-sportowe.

Poprzez realizowane w świetlicach programy profilaktyczne i socjoterapeutyczne wzmacniana jest u dzieci i młodzieży asertywność, jak również umiejętność radzenia sobie z agresją i konfliktami. Kształtowana jest także silna osobowość u uczestników zajęć celem przeciwdziałania zagrożeniom związanym z korzystaniem z mediów, portali społecznościowych itp. Świetlice dają dzieciom możliwość zaspokojenia potrzeb zarówno socjalnych, edukacyjnych, jak również psychicznych.

Ilość dzieci korzystających ze świetlic oraz środki przeznaczone na ich funkcjonowanie w ramach Miejskiego Programu

	Rok		
	2019	2020	do 30.06.2021
Ilość świetlic realizujących program socjoterapeutyczny	10	8	8
Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach w tym:			
dzieci z rodzin alkoholowych	364	240	223
Liczba dzieci korzystających z dożywiania uczestniczących w pozalekcyjnych programach socjoterapeutycznych i opiekuńczo - wychowawczych	179	106	116
Wysokość środków finansowych przeznaczonych w ramach Programu na dożywianie w/w dzieci	364	240	223
Łączna wysokość środków finansowych przeznaczonych w ramach Programu na działalność świetlic	140 443 zł	113 120 zł	71 460 zł
	723 100 zł	683 350 zł	381 241 zł

Ilość świetlic realizujących program socjoterapeutyczny od roku 2020 utrzymuje się na stałym poziomie. W 2020 roku liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach, zmniejszyła się o 124 w stosunku do roku 2019. Nastąpił również spadek liczby dzieci biorących udział w zajęciach z rodzin z problemem alkoholowym o 73. Wszystkie dzieci biorące udział w zajęciach w świetlicach w 2020 roku były objęte programem dożywiania, nakłady finansowe w tym zakresie spadły o 27 323 zł.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie celem uzyskania samodzielności przez osoby i rodziny nadal stosuje w swoich działaniach instrument w postaci kontraktu socjalnego. Kontrakt socjalny to forma pisemnej umowy zawartej z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą jej uprawnienia i zobowiązania, a także działania pracownika socjalnego. Celem zawartej umowy jest przewyciężenie trudnej sytuacji życiowej klienta, rodziny. Pracownicy socjalni MOPS zawierają kontrakty socjalne również z osobami nadużywającymi alkohol. Celem zawartych umów jest podjęcie terapii, systematyczne uczestnictwo i prowadzenie trzeźwego trybu życia. W roku 2020 zawarto 33 kontrakty socjalne. W pierwszym półroczu

2021 roku tych kontraktów było 26. Podczas realizacji kontraktów socjalnych, pracownicy ośrodka utrzymują stały kontakt z osobami nadużywającymi alkoholu, w trakcie prowadzonych rozmów motywują ich do podjęcia leczenia, zaprzestania picia lub jego ograniczenia. Pracownicy socjalni w oparciu o uzgodnienia zawarte w kontrakcie często odwiedzają rodziny z problemem alkoholowym, ukazują pozytywne aspekty prowadzenia trzeźwego trybu życia, jak również proponują pomoc osobom współzależnym. Przerwanie realizacji kontraktu socjalnego lub nie wywiązywanie się przez klienta z podjętych uzgodnień nadal skutkuje ograniczeniem lub odmową pomocy finansowej z ośrodka. Niewywiązanie się z uzgodnień zawartych w kontrakcie często skutkuje skierowaniem przez pracownika socjalnego wniosku o podjęcie działań w kierunku zastosowania procedury leczenia odwykowego do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Ilość kontraktów socjalnych zawartych z osobami nadużywającymi alkoholu

	Rok		
	2019	2020	do 30.06.2021
Liczba zawartych kontraktów socjalnych	63	33	26

Centrum Integracji Społecznej działa przy Rzeszowskim Towarzystwie Pomocy im. Św. Brata Alberta w Rzeszowie. Zajęcia w CIS cieszą się dużym zainteresowaniem. W latach 2019 i 2020 w szkoleniach w CIS brało udział odpowiednio 28 i 26 osób, co stanowiło komplet uczestników. Osoby biorące udział w zajęciach znajdują się w bardzo trudnej sytuacji zawodowej i osobistej. Uczestnicy to osoby długotrwale bezrobotne mające również problem z nadużywaniem alkoholu. Poprzez udział w Programie reintegracji społecznej i zawodowej, beneficjenci kształtują umiejętności pozwalające na pełnienie ról społecznych. Uczestnicy nabywają umiejętności zawodowe, mają możliwość podwyższenia kwalifikacji lub przekwalifikowania. W ramach podejmowanych działań odbywają się treningi kompetencji społecznych, warsztaty motywacyjne, doradztwo zawodowe. W celu odbudowy i podtrzymania u uczestników zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy biorą oni udział w kursach komputerowych, przedsiębiorczości, warsztatach gastronomiczno-cukierniczych, remontowych i porządkowych. W zajęciach w Centrum Integracji Społecznej uczestnicy otrzymują świadczenie integracyjne w wysokości 50 % zasiłku dla bezrobotnych w pierwszym miesiącu uczestnictwa, w pozostałych miesiącach - 100 % zasiłku dla bezrobotnych. W trakcie realizacji Programu uczestnicy są zobowiązani do prowadzenia trzeźwego trybu życia. W 2020 roku Program reintegracji społecznej realizowało 13 osób bezdomnych z terenu miasta Rzeszowa. Z każdą z tych osób był zawarty kontrakt socjalny mający na celu prowadzenie trzeźwego trybu życia oraz zwiększenia aktywności zawodowej i społecznej. Pozytywne ukończenie zajęć jest jednym z pierwszych i podstawowych kroków do wyjścia z bezdomności przez w/w osoby. Po ukończeniu kursu 3 osoby podjęły zatrudnienie na umowę o pracę, uzyskując stały dochód. Osoby bezdomne opuściły schronisko i wyszły z bezdomności.

Centrum Integracji Społecznej w Rzeszowie

	Rok		
	2019	2020	do 30.06.2021
Ilość osób uczestniczących w zajęciach organizowanych przez CIS	28	26	30
Wysokość środków finansowych	180 000 zł	180 000 zł	90 000 zł

W ramach CIS prowadzona jest reintegracja społeczna i zawodowa dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, której celem jest podniesienie kompetencji społecznych, zdobycie lub podwyższenie kwalifikacji zawodowych oraz wsparcie indywidualne tych osób.

Środki finansowe przeznaczone na działalność CIS utrzymują się na takim samym poziomie i wynoszą 180 000 zł rocznie.

Wyniki badań ankietowych dotyczące problematyki przemocy w szkole, używania środków psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych przez młodzież

Problemami alkoholowymi i narkomanii młodzieży szkolnej, nazwiemy całokształt szkód związanych z używaniem przez osoby nieletnie legalnych i nielegalnych środków odurzających i środków psychoaktywnych, jakie występują u osób je używających, członków ich rodzin oraz całego społeczeństwa, wymagających działań, które mają na celu zmniejszenie rozmiarów lub eliminację tego zjawiska.

Natomiast problemy przemocy w szkole rozumiane są jako wszelkie dolegliwe zjawiska występujące w środowisku szkolnym, przejawiające się stosowaniem przemocy, agresji, dyskryminacji, nękania wobec uczniów, nauczycieli oraz innych osób związanych bezpośrednio i pośrednio ze środowiskiem szkolnym, przez inne osoby funkcjonujące w danym środowisku szkolnym (uczniów, nauczycieli, pracowników szkoły), a wpływające negatywnie na osoby będące podmiotem oddziaływania.

Zagrożeniem, które występuje od kilku lat są uzależnienia behawioralne (uzależnienie od komputera, gier komputerowych, hazardu). Uzależnieniami behawioralnymi nazywamy wszelkie uzależnienia związane z wykonywaniem różnego rodzaju czynności, które nie wiążą się z zażywaniem substancji chemicznych.

Na zlecenie Urzędu Miasta Rzeszowa w 2020 roku dr hab. Eugeniusz Moczuk, profesor Politechniki Rzeszowskiej wraz z zespołem Fundacji Rozwoju i Wsparcia Pasięka przeprowadził jesienią 2020 roku ponowne badania ankietowe, które przeprowadzane są co pięć lat, dotyczące występowania zjawiska przemocy w szkole, używania środków psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych wśród uczniów rzeszowskich szkół. Badaniami objęto 1 091 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Wyniki badań zostały zebrane w pracy „*Młodzież Miasta Rzeszowa wobec problematyki przemocy w szkole, używania środków psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych*” i opublikowane przez Fundację. Zostały one również zaprezentowane podczas konferencji, która odbyła się w formie zdalnej 10 grudnia 2020 r. z udziałem przedstawicieli rzeszowskich szkół podstawowych i ponadpodstawowych, pracowników Wydziału Zdrowia Urzędu Miasta oraz członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Jednocześnie zostały one przekazane do wszystkich szkół, placówek leczenia odwykowego na terenie Miasta, Podkarpackiemu Kuratorowi Oświaty w celu wykorzystania ich do pracy z dziećmi i młodzieżą oraz rodzicami. W niniejszym opracowaniu dwa rozdziały przedstawiają wyniki badań dotyczące zjawiska przemocy w szkole, picia alkoholu i używania nielegalnych środków psychoaktywnych. Kolejny rozdział poświęcony jest problematyce uzależnień behawioralnych, w tym przede wszystkim możliwości uzależnienia się od komputera, gier komputerowych czy hazardu. Następnie zaprezentowano zagadnienia dotyczące postrzegania profilaktyki w szkole, a także analizy porównawcze badań z lat 2010, 2015 i 2020. W rozdziale siódmym dokonano porównania z zakresu problematyki uzależnień behawioralnych z lat 2015 i 2020.

Dokumenty zawierające wyniki badań ankietowych (raporty z lat 2010, 2015 i 2020) dostępne są na stronie internetowej Urzędu Miasta Rzeszowa.

<https://bip.erzeszow.pl/pl/291-wydzial-zdrowia/31161-raporty.html>

Aby zwiększyć wiarygodność badań, należy powtórzyć je po określonym odstępie czasu oraz z określoną grupą respondentów. W związku z powyższym badania planuje się przeprowadzić w roku 2025.

Zapobiegając problemom związanym z sięganiem po alkohol, narkotyki i inne środki psychoaktywne przez nieletnich, podejmowane są przez Miasto działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży, mające na celu promowanie trzeźwego stylu życia, nabywanie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach, odmawiania przyjmowania narkotyków i picia alkoholu, podwyższenia poczucia własnej wartości, podejmowania decyzji, wytyczania i osiągnięcia zamierzonych celów. Młodzież, która będzie posiadała takie umiejętności, nie będzie miała potrzeby sięgania po różnego rodzaju używki.

Programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży finansowane z budżetu Miasta

Uczniowie rzeszowskich szkół uczestniczą w pozalekcyjnych zajęciach sportowo-rekreacyjnych oraz zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych realizowanych w ramach szkolnych programów profilaktycznych. Rodzaj i charakter systematycznie prowadzonych zajęć dostosowany jest do umiejętności, zaangażowania, a przede wszystkim wieku uczestników. Cieszą się one dużym zainteresowaniem, wypełniają wolny czas, zachęcają do aktywnego wypoczynku i promowania zdrowego trybu życia.

Corocznie w ramach Miejskich Igrzysk Młodzieży, w zawodach organizowanych we wszystkich kategoriach wiekowych, w różnych dyscyplinach sportowych, m.in.: piłce ręcznej, piłce nożnej, piłce siatkowej, unihokeju, koszykówce, tenisie ziemnym, tenisie stołowym, pływaniu, szachach, biegach przełajowych, trójboju i czwórboju LA rywalizują uczniowie szkół. Biorąc udział w zawodach ich uczestnicy poznają zasady uczciwej rywalizacji „fair play”, właściwego zachowania się po przegranej i zwycięstwie oraz uczą się cierpliwości w dążeniu do celu, współdziałania w grupie, jak również odpowiedzialności oraz wzmocnienia poczucia wiary we własne możliwości.

W ramach Programu Profilaktyki organizowane są również Mistrzostwa Rzeszowa szkół podstawowych i ponadpodstawowych w narciarstwie i snowboardzie.

Na terenie Miasta realizowane są przedsięwzięcia profilaktyczno-edukacyjne, mające na celu podjęcie tematyki bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, które z roku na rok cieszą się coraz większym zainteresowaniem.

Program „Profilaktyka uzależnień, promocja zdrowego trybu życia i kształtowanie zachowań korzystnych dla zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży wieku szkolnego” realizowany w trzech modułach tematycznych, przez Dział Higieny Szkolnej SP ZOZ Nr 1, adresowany był do uczniów rzeszowskich szkół. Miał on na celu przekazanie informacji o korzyściach płynących ze zdrowego stylu życia, wpływie alkoholu, nikotyny, środków psychoaktywnych, napojów energetyzujących i innych uzależnień na zdrowie człowieka, z jednoczesnym zwróceniem uwagi na negatywne skutki zachowań ryzykownych oraz przekazanie informacji jak radzić sobie z problemem i gdzie szukać pomocy. Uczniowie zapoznani zostali z zasadami odżywiania opartymi o piramidę zdrowego żywienia i korzyściach wynikających z urozmaiconej diety, skutkach złych nawyków żywieniowych oraz poinformowani o wpływie II śniadania na stan psychiczny, koncentrację i uczenie się. Oprócz zajęć edukacyjnych, jego uczestnicy otrzymują materiały edukacyjne oraz mogą skorzystać z indywidualnych porad w szkolnych gabinetach profilaktyki. Programem w roku 2020 objęto 16 046 uczniów.

Ze względu na zaistniałą sytuację epidemiologiczną w kraju oraz zawieszenie zajęć stacjonarnych w szkołach, w roku 2020 została wstrzymana realizacja programów promujących organizację imprez bezalkoholowych na rzeszowskich osiedlach. Ich uczestnikami w latach poprzednich były przede wszystkim dzieci i młodzież z rzeszowskich przedszkoli, szkół, ich rodziny a także mieszkańcy osiedli. Programy cieszyły się dużą popularnością i miały na celu promocję zdrowego trybu życia, propagowanie aktywnego wypoczynku, alternatywnych form

spędzania czasu wolnego przez dzieci, młodzież i rodziców, a także integrację mieszkańców osiedla. W ramach prowadzonych działań dzieci korzystały m.in. z bezpłatnych grupowych wyjść do kina, teatru, filharmonii, muzeum, parku linowego, centrów zabaw, uczestniczyły w rajdach, wycieczkach, w różnego rodzaju konkursach, zawodach, turniejach i imprezach sportowych, a także wspólnie z rodzicami i całymi rodzinami w organizowanych na terenie osiedli piknikach rodzinnych oraz dniach osiedla.

W rzeszowskich szkołach pracownicy SP ZOZ Centrum Leczenia Uzależnień realizują w szerokim zakresie zajęcia i warsztaty profilaktyczne dla dzieci i młodzieży. Zajęcia mają na celu kształtowanie i rozwijanie umiejętności psychospołecznych m.in. w obszarze nawiązywania pozytywnych kontaktów interpersonalnych, kreatywnego myślenia i działania, efektywnego uczenia i koncentracji, rozpoznawania i konstruktywnego wyrażania emocji, budowania adekwatnego poczucia własnej wartości, podejmowania zachowań asertywnych, własnych decyzji, a także w zakresie rozpoznawania i radzenia sobie ze stresem. Doskonalenie wyżej wymienionych kompetencji społecznych i interpersonalnych w dużej mierze sprzyja przeciwdziałaniu podejmowania przez dzieci i młodzież zachowań ryzykownych (sięganie po substancje psychoaktywne, nadużywanie nowych technologii, zaburzenia nawyków i popędów, stosowanie różnych form przemocy), jak również sprzyja rozpoznawaniu i właściwemu reagowaniu w sytuacjach ryzykownych dla jednostki lub grupy. Dodatkowo wdrożone są zajęcia z dziedziny profilaktyki uzależnień chemicznych (alkohol, narkotyki, dopalacze, nikotyna) oraz uzależnień behawioralnych (uzależnienie od Internetu, komputera, telefonu, gier komputerowych, hazardu) mają na celu podnoszenie świadomości dzieci i młodzieży na temat czynników ryzyka determinujących powstawanie tych uzależnień oraz wynikających z nich konsekwencji. Ponadto celem tych zajęć jest poszerzenie wiedzy na temat różnego rodzaju form wsparcia i pomocy wobec osób sięgających po wyżej wskazane substancje oraz nadmiarowo angażujących się w gry hazardowe czy użytkowanie nowych technologii.

W celu zapewnienia uczniom wsparcia oraz dostępu do działań profilaktycznych w roku szkolnym 2020/2021 z uwagi na sytuację epidemiologiczną związaną z wirusem SARS-Cov-2 zajęcia profilaktyczne realizowane były w dwóch formach, niestacjonarnej za pomocą teleinformatycznej platformy Microsoft Teams 365 oraz stacjonarnej z zachowaniem zasad pełnego reżimu sanitarnego. Największym zainteresowaniem, wśród tematów w formie zajęć zdalnych cieszyły się te, które miały na celu wskazanie sposobów radzenia sobie ze stresem oraz lękiem, jak również warsztaty z zakresu profilaktyki uzależnień od Internetu i nowych technologii. Wśród najczęściej wybieranych tematów zajęć w formie tradycyjnej znalazły się tematy dotyczące, rozwijania kompetencji komunikacyjnych, pozytywnych kontaktów interpersonalnych oraz konstruktywnego radzenia sobie z emocjami, jak również tematy dotyczące rozpoznawania i zapobiegania zjawisku cyberprzemocy, przeciwdziałania uzależnieniom od narkotyków, dopalaczy, alkoholu.

Efektywność zajęć profilaktycznych wzrasta wraz z ilością godzin dydaktycznych poświęconych danej klasie, możliwością bieżącego omówienia z pedagogiem i wychowawcą wniosków z obserwacji funkcjonowania klasy. Powyższa współpraca ze szkołami, a w szczególności z rodzicami oraz nauczycielami przyczynia się do podejmowania dodatkowych działań profilaktycznych oraz szybkiego reagowania na występujące problemy.

W związku z wystąpieniem pandemii SARS-CoV-2 i zawieszeniem zajęć stacjonarnych w szkołach, policjanci Referatu ds. Nietletnich i Patologii Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie, w ramach działań prewencyjnych, edukowali uczniów w trybie online. Informowali o szkodliwości substancji psychoaktywnych, odpowiedzialności prawnej osób nietletnich, a także zwracali uwagę na cyberprzemoc. Do 30 czerwca br. w zajęciach uczestniczyło 1836 osób ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

W skutecznej profilaktyce bardzo duże znaczenie mają nie tylko systematyczne zajęcia z młodzieżą, ale także z rodzicami i nauczycielami, również młodszych dzieci w wieku przedszkolnym, jak i kampanie społeczne adresowane do ściśle określonych grup i środowisk społecznych, mające wsparcie medialne.

Uczniowie rzeszowskich szkół corocznie uczestniczą w ogólnopolskiej kampanii edukacyjno-profilaktycznej „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, której celem jest promowanie zdrowego stylu życia oraz wskazywanie konstruktywnych postaw prospołecznych, jako alternatywy wobec zachowań ryzykownych (picie alkoholu, zażywanie środków psychoaktywnych oraz przemoc). Laureatom konkursów organizowanych w ramach kampanii fundowane są nagrody.

W ramach ogłaszanych przez Prezydenta Miasta otwartych konkursach ofert na realizację zadań publicznych w zakresie ochrony zdrowia, zgodnie z zapisami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z budżetu Miasta dofinansowana jest realizacja zadań z zakresu profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie uzależnień dla dzieci, młodzieży, osób uzależnionych i współuzależnionych, osób niepełnosprawnych oraz seniorów, jak również promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym oraz szkolenie kadry pedagogicznej. W minionym roku zawarto 16 umów. Realizowane działania miały na celu przekazanie informacji na temat przyczyn i skutków uzależnienia od substancji psychoaktywnych, zagrożeń wynikających z uzależnienia, promocję zdrowego stylu życia oraz rozwiązywanie konfliktów bez przemocy. Finansowane są także podmioty realizujące programy profilaktyczne uwzględniające organizację zajęć sportowych i imprez towarzyszących m.in. turniejów, zawodów, rajdów itp. dla dzieci i młodzieży jako alternatywne formy spędzania czasu wolnego. W omawianym okresie zawarto 55 umów z klubami sportowymi, międzyszkolnymi i uczniowskimi klubami sportowymi, a także fundacjami i stowarzyszeniami. Prowadzone działania służyły aktywnemu wypoczynkowi dzieci i młodzieży, zagospodarowaniu wolnego czasu w celu minimalizowania występowania negatywnych zjawisk społecznych i zagrożeń wynikających z uzależnień od substancji szkodliwych dla zdrowia (alkohol, narkotyki, środki odurzające, tytoń, przemoc, itp.) rozwojowi i doskonaleniu sprawności fizycznej dzieci i młodzieży.

W roku 2019 zawarto ogółem 120 umów i przekazano podmiotom w formie dotacji kwotę 1 310 500 zł. Analogicznie w 2020 roku ze względu na sytuację epidemiologiczną zawarto 69 umów na łączną kwotę 783 950 zł. W pierwszym półroczu 2021 roku zawarto 71 umów i przekazano kwotę 963 000 zł.

Rynek alkoholowy w Rzeszowie

Zasady wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych reguluje ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przepisy prawa miejscowego, tj.:

- 1) Uchwała **Nr LX/1425/2018 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 19 czerwca 2018 r.** w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w punktach sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Miasta Rzeszowa (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2018 r. poz. 2986),
- 2) Uchwała **Nr LX/1424/2018 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 19 czerwca 2018 r.** w sprawie ustalenia zasad usytuowania na terenie Miasta Rzeszowa miejsc sprzedaży napojów alkoholowych (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2018 r. poz. 2985),

- 3) Uchwała Nr LII/1107/2021 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 28 września 2021 r. zmieniająca Uchwałę Rady Miasta Rzeszowa w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w punktach sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Miasta Rzeszowa (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2021 r. poz. 3340).

Limit zezwoleń sprzedaży napojów alkoholowych ustalony przez Radę Miasta Rzeszowa

Wyszczególnienie	Rok		
	2019	2020	do 30.06.2021
Limit zezwoleń sprzedaży napojów alkoholowych <u>do spożycia poza miejscem sprzedaży:</u>			
A – do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwa	300	300	300
B – powyżej 4,5% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa)	300	300	300
C – powyżej 18% zawartości alkoholu	300	300	300
<u>do spożycia w miejscu sprzedaży:</u>			
A – do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwa	300	300	300
B – powyżej 4,5% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa)	220	220	220
C – powyżej 18% zawartości alkoholu	220	220	220

W roku 2018 nastąpiła zmiana ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, która wprowadziła obowiązek ustalenia w drodze uchwały maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy, odrębnie dla poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych, z podziałem na przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży i poza miejscem sprzedaży, a także zasad usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.

Do 30 czerwca 2021 roku, limit liczby zezwoleń nie uległ zmianie.

Z uwagi na dynamiczny rozwój Miasta, powstanie nowych sklepów oraz centrów handlowo-usługowych i wyczerpania maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, zwiększono liczbę zezwoleń z 300 do 400.

Liczba zezwoleń na sprzedaży napojów alkoholowych

Wyszczególnienie	Rok		
	2019	2020	do 30.06.2021
detal			
do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwa	293	293	297
powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa)	275	286	287
powyżej 18% zawartości alkoholu	260	266	278
gastronomia			
do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwa	259	237	239
powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa)	171	159	161
powyżej 18% zawartości alkohol	157	144	156

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych funkcjonujących na terenie Miasta Rzeszowa

Wyszczególnienie	Rok		
	2019	2020	do 30.06.2021
Ogólna liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych:	564	551	569
detal	310	309	329
gastronomia	254	242	240

Zestawienie liczby mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych

Rok	Liczba punktów sprzedaży ogółem	Liczba mieszkańców	Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży
2019	564	196 208	348
2020	551	196 638	357
do 30.06.2021	569	197 863	348

Wpływy do budżetu Miasta z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

	Rok		
	2019	2020	do 30.06.2021
Ilość środków	5 028 736 zł	5 093 570 zł	3 578 628 zł

Ze względu na zaistniałą sytuację epidemiologiczną w kraju wprowadzającą obligatoryjne zamknięcie lokali gastronomicznych, Rada Miasta Rzeszowa podjęła uchwałę w sprawie zwolnienia oraz zwrotu należnej w 2021 roku opłaty od przedsiębiorców za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży.

Wpływy do budżetu utrzymują się na stałym poziomie.

Na terenie miasta Rzeszowa obowiązuje prawo miejscowe, które ogranicza możliwość korzystania z zezwoleń. Uchwała Rady Miasta nakazuje zachowanie 100-metrowej odległości od obiektów chronionych. Intencją uchwały jest m.in. ograniczenie dostępności alkoholu w otoczeniu placówek, gdzie uczą się i przebywają dzieci i młodzież.

Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych

Korzystanie z zezwoleń jest weryfikowane podczas kontroli punktów sprzedaży alkoholu prowadzonych przez upoważnione służby tj. pracowników Biura Ewidencji Działalności Gospodarczej i Zezwoleń Urzędu Miasta Rzeszowa – w imieniu organu zezwalającego Prezydenta Miasta Rzeszowa, funkcjonariuszy Straży Miejskiej, członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Przedmiotem kontroli jest przestrzeganie zasad i warunków korzystania z zezwoleń określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ze szczególnym uwzględnieniem przestrzegania zakazu sprzedaży nieletnim, nietrzeźwym, sprzedaży na kredyt i pod zastaw oraz przestrzegania zakazu reklamy i promocji napojów alkoholowych. Kontrolowana jest legalność obrotu alkoholem, obowiązek zaopatrywania się sprzedawców detalicznych u przedsiębiorców korzystających z zezwoleń hurtowych na sprzedaż napojów alkoholowych, tytuły prawne do lokali. Kontrolujący sprawdzają czy sprzedaż alkoholu prowadzona jest zgodnie z posiadanym zezwoleniem.

W czasie czynności kontrolnych prowadzone są także rozmowy profilaktyczne z właścicielami pubów, sklepów i sprzedawcami, wyjaśniane są przepisy prawne. Przedsiębiorcom uświadamia się skutki sprzedaży alkoholu nieletnim, omawiane są sposoby odmowy sprzedaży alkoholu klientom nieletnim i nietrzeźwym.

Kontrole punktów sprzedaży mają m.in. za zadanie uświadomić fakt, że posiadanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych wymaga szczególnej dbałości i ostrożności uprawnionego podmiotu w kwestii zachowania porządku publicznego zarówno w lokalu, jak i w najbliższej okolicy, gdzie jest sprzedawany alkohol. Lokalizacje punktów sprzedaży w przestrzeni miejskiej powodują niejednokrotnie konflikty chronionych prawem wartości tj. pomiędzy uprawnieniem przedsiębiorcy do prowadzenia wybranej przez siebie działalności gospodarczej a prawem okolicznych mieszkańców do niezakłóconej egzystencji, bezpieczeństwa.

Zapisy ustawy (art.18 ust.10 pkt 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi) prewencyjnie zobowiązują osoby legitymujące się zezwoleniem na sprzedaż alkoholu, a więc czerpiącej z tego korzyści finansowe, do szczególnej współpracy w dziedzinie niwelowania niekorzystnych skutków jakie wywołuje konsumpcja alkoholu, zwłaszcza przez osoby nieletnie bądź młodociane (awanturnictwo, zakłócanie porządku publicznego, brak poszanowania cudzej własności i niszczenie mienia, brak szacunku dla osób starszych).

Należy uświadomić, że podmiot dysponujący zezwoleniem nie może oczekiwać, iż rozwiązywanie problemów w dziedzinie utrzymania porządku publicznego, jakie generowane są m.in. poprzez sprzedawany przez niego alkohol, będzie spoczywać wyłącznie na barkach policji czy straży miejskiej. Podmiot ten ma z własnej inicjatywy podejmować działania zapobiegające negatywnym skutkom spożycia alkoholu w dziedzinie bezpieczeństwa i porządku publicznego (zatrudnianie pracowników ochrony, monitoring, montaż przycisków napadowych).

Podniesienie poziomu świadomości prawnej ma powodować większą dbałość podmiotu uprawnionego o to komu sprzedaje alkohol (zwłaszcza przeznaczony do spożycia na miejscu), a także o to jak klienci zachowują się w bezpośrednim sąsiedztwie jego lokalu. Prawo sprzedaży alkoholu nie jest tylko uprawnieniem do czerpania z tego tytułu zysków lecz rodzi ono obowiązek współodpowiedzialności za ład i porządek publiczny.

Ilość przeprowadzonych kontroli

Podmiot prowadzący kontrolę	Rok		
	2019	2020	do 30.06.2021
MKRPA	25	20	10
Biuro EDG UM Rzeszowa	5	2	13
Ogółem	30	22	23

W 2019 roku strażnicy gminni patrolowali 806 punktów sprzedaży napojów alkoholowych i nałożyli 67 mandatów karnych w związku ze spożywaniem alkoholu w miejscach niedozwolonych. W roku 2020 funkcjonariusze Straży Miejskiej w Rzeszowie odwiedzili 327 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, podjęli 503 interwencje dotyczące spożywania alkoholu w miejscach, w których jest to zabronione. Udzielili 176 pouczeń, a 18 osób ukarali mandatami karnymi. W I połowie 2021 roku w ramach systematycznie prowadzonych na terenie miasta Rzeszowa patroli, Straż Miejska monitorowała 146 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, podjęła 291 interwencji dotyczących spożywania alkoholu w miejscach niedozwolonych, udzieliła 62 pouczeń, a 9 osób ukarała mandatami. Sprzedawcy kontrolowanych sklepów zwracają uwagę na częste przypadki zakupu alkoholu (głównie piwa) przez osoby pełnoletnie dla nieletniej młodzieży lub osób nietrzeźwych oczekujących w pobliżu placówki handlowej.

Należy zauważyć, że w większości placówek sprzedaży alkoholu, w lokalach gastronomicznych i sklepach funkcjonują tzw. „przyciski napadowe” pozwalające szybko

wezwać pomoc w przypadkach zakłóceń porządku, agresywnych zachowań klientów. Przedsiębiorcy coraz częściej wyposażają punkty sprzedaży w kamery, monitoring rejestrujący przebieg zdarzeń na sali sprzedaży i w najbliższej okolicy punktu sprzedaży alkoholu.

Komenda Miejska Policji

Komenda Miejska Policji w Rzeszowie, tak jak inne jednostki Policji realizuje zadania określone w podstawowym akcie prawnym, jakim jest ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji

Naruszania porządku i bezpieczeństwa w ruchu drogowym przez osoby będące pod wpływem alkoholu i związanych ze spożywaniem alkoholu

Zdarzenia w ruchu drogowym	Rok			
	2019	2020	do 30.06.2020	do 30.06.2021
1. Zdarzenia drogowe na terenie miasta Rzeszowa:				
kolizje	3 949	3 153	1 435	1 672
wypadki	330	244	109	101
w tym: spowodowane przez nietrzeźwych	5	5	1	3
2. Przepięstwa drogowe (art.160 § 1 i 3, 173,174,177, 178 a, 179, 180 KK):				
na terenie miasta Rzeszowa	390	316	141	187
w tym przepięstwa kierowania pojazdem w związku z naruszeniem art. 178 a § 1 i 2 KK*				
na terenie miasta Rzeszowa	208	266	87	136
3. Wykroczenia (wnioski o ukaranie) dane obejmujają powiat rzeszowski i miasto				
za kierowanie pojazdem w związku z naruszeniem art. 87 § 1 KW**	197	105	44	40
za kierowanie pojazdem w związku z naruszeniem art. 87 § 1a KW**	26	39	18	16
za kierowanie pojazdem w związku z naruszeniem art. 87 § 2 KW**	8	7	2	0
4. Zatrzymano uprawnień do kierowania pojazdami				
na terenie miasta i powiatu rzeszowskiego	628	901	460	435
w tym za kierowanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka				
na terenie miasta i powiatu rzeszowskiego	299	229	94	117

*** Art. 178 a KK**

§ 1. Kto znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

**** Art. 87 KW**

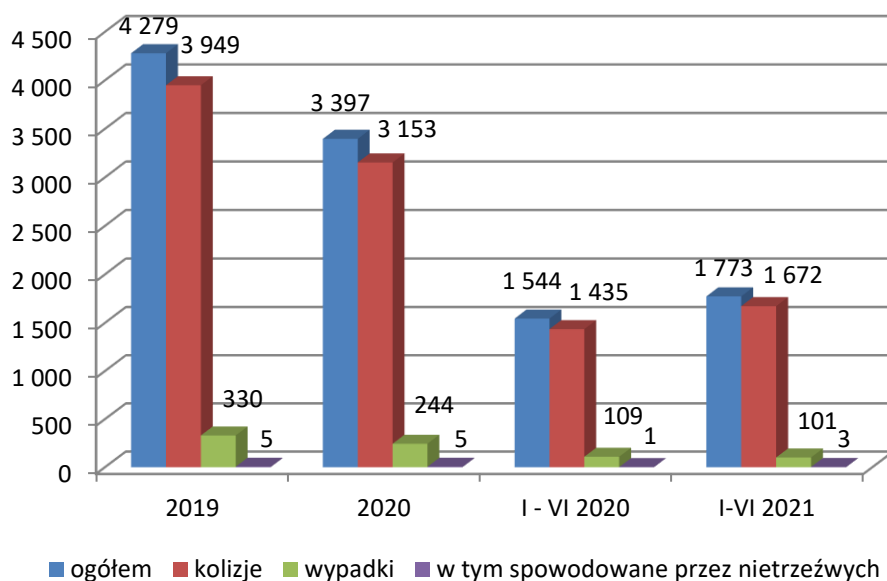
§ 1. Kto znajdując się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, podlega karze aresztu albo grzywny nie niższej niż 50 zł.

§ 1a. Tej samej karze podlega, kto znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem podobnie działającego środka, prowadzi na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub w strefie ruchu inny pojazd niż określony w § 1.

§ 2. Kto znajdując się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, prowadzi na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu inny pojazd niż określony w § 1, podlega karze aresztu do 14 dni albo karze grzywny.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 orzeka się zakaz prowadzenia pojazdów.

§ 4. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1a lub 2 można orzec zakaz prowadzenia pojazdów innych niż określone w § 1.

Wykres 1: Liczba zdarzeń drogowych na terenie miasta, opracowanie własne, dane z Komendy Miejskiej Policji

W roku 2020 w Rzeszowie odnotowano 3397 zdarzeń drogowych (w 2019 roku – 4279), w tym 244 wypadki - spadek o 86 oraz 3153 kolizje - spadek o 796 w odniesieniu do roku 2019. Główną przyczyną spadku zdarzeń drogowych o 882, były obostrzenia związane z kolejną falą pandemii SARS-CoV-2, co przełożyło się na spadek ruchu pojazdów w przestrzeni miejskiej.

Od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2021 r. w Rzeszowie odnotowano 1773 zdarzenia drogowe, w analogicznym okresie 2020 r. zarejestrowano 1544 zdarzenia (wzrost o 229), w tym 101 wypadków - spadek o 8 oraz 1672 kolizje drogowe - wzrost o 237. Jak co roku główną przyczyną wypadków drogowych było nieustąpienie pierwszeństwa przejazdu, nadmierna prędkość, niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami, niestosowanie się do znaków, nieprawidłowe wyprzedzanie oraz nieprawidłowe zachowanie wobec pieszych.

W pierwszej połowie 2021 roku ujawniono na terenie miasta 187 przestępstw drogowych. W stosunku do analogicznego okresu 2020 roku, zanotowano 141 takich czynów, co stanowi wzrost przestępstw drogowych o 46. W statystykach związanych z przestępczością drogową prym wiodą kierujący pod wpływem alkoholu oraz kierujący łamiący zakaz prowadzenia pojazdów wydany przez Sąd. Najliczniejszą grupę, podobnie jak w ubiegłym roku, stanowiły przestępstwa kierowania pojazdem pod wpływem alkoholu.

Zestawiając pierwsze półrocze 2021 i 2020 roku zauważamy spadek ilości wykroczeń popełnianych przez kierujących pojazdami w związku z naruszeniem art. 87 § 1 KW i art. 87 § 1a KW. Natomiast tendencja popełniania wykroczenia w związku z naruszeniem przepisu z art. 87 § 2 KW nie została odnotowana w pierwszym półroczu br.

Funkcjonariusze Policji podejmowali także interwencje wobec osób spożywających alkohol w miejscach publicznych zgodnie z przepisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Policja korzysta w szerokim zakresie ze środków oddziaływania pozarepresyjnego, nie rezygnując ze środków represyjnych wobec sprawców wykroczeń o szczególnym stopniu społecznej szkodliwości czynu. Oprócz postępowania wnioskowego o ukaranie do Sądu w zagadnieniu zwalczania wykroczeń policjanci stosowali postępowanie mandatowe.

Liczba wykroczeń z art. 43¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z podziałem na sposób ich zakończenia

	Rok		
	2019	2020	do 30.06.2021
Liczba wykroczeń zakończonych nałożeniem mandatu karnego	373	452	187
Liczba wykroczeń zakończonych skierowaniem wniosku o ukaranie do sądu	34	45	31
Liczba wykroczeń zakończonych zastosowaniem środków oddziaływania pozakarnego (art.41 KW)	1 515	5 096	2 492

Jak wynika z przedstawionych informacji w roku 2020 liczba mandatów karnych wzrosła o 79, w porównaniu z 2019 rokiem. Zauważono również znaczny wzrost wykroczeń zakończonych skierowaniem wniosku o ukaranie do sądu oraz wykroczeń zakończonych pouczeniem (art.41 KW). Powyższy wzrost liczby ujawnionych wykroczeń z art.43¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wynika z faktu uzupełnienia danych statystycznych komisariatów miejskich policji w Rzeszowie o wyniki innych komórek patrolowych podległych bezpośrednio Komendzie Miejskiej Policji w Rzeszowie, pełniących służbę na terenie miasta. Na przestrzeni pierwszego półrocza br. nałożono 187 mandatów.

Podobnie jak w latach poprzednich, tak i obecnie działania Policji ukierunkowane były na zwalczanie przestępczości kryminalnej, szczególnie tej, która występuje najczęściej i jest najbardziej dokuczliwa dla społeczeństwa.

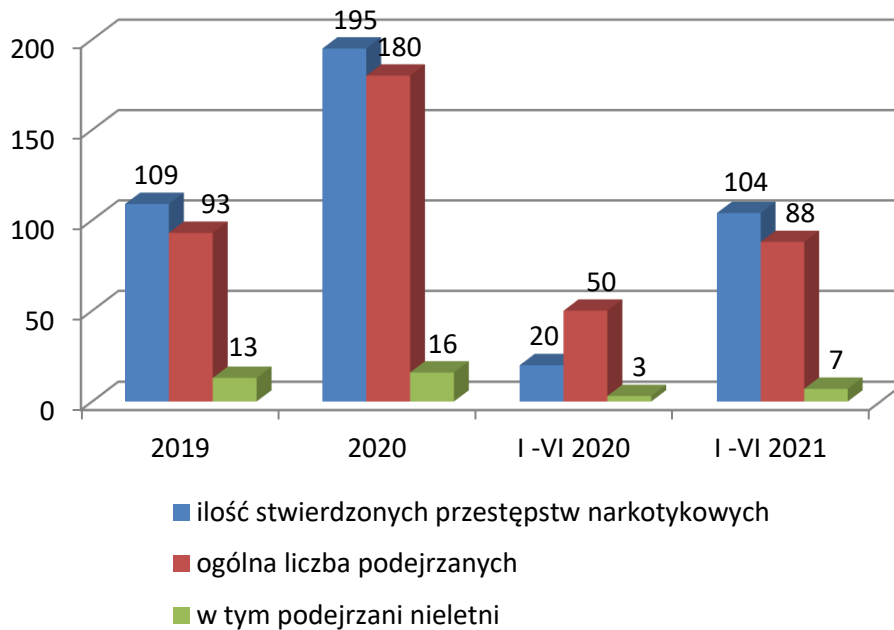
Wielokrotnie prowadzono nasilone kontrole stanu trzeźwości kierowców oraz stanu technicznego autobusów. Podejmowano szereg przedsięwzięć profilaktycznych mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

W dalszym ciągu niebezpiecznym zjawiskiem jest sięganie przez młodych ludzi po środki odurzające, a najczęściej ujawniane przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii to posiadanie narkotyków oraz ich sprzedaż.

Ilość stwierdzonych przestępstw narkotykowych na terenie miasta

	Rok			
	2019	2020	do 30.06.2020	do 30.06.2021
Przestępstwa narkotykowe	109	195	20	104
Podejrzani ogółem	93	180	50	88
w tym: nieletni	13	16	3	7
Wskaźnik wykrywalności	94,69 %	97,94 %	95,18 %	99,03 %

Przestępstwa narkotykowe: ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii (art.55 ust.1; art.56 ust.1,3; art.57 ust.2; art. 58 ust.1,2; art.59 ust.1,3; art.61; art.62 ust.2,3; art.63 ust.1)

Wykres 2: Ilość stwierdzonych przestępstw narkotykowych w Rzeszowie, opracowanie własne, dane z Komendy Miejskiej Policji

Z analizy powyższych danych wynika, iż liczba przestępstw narkotykowych na terenie miasta Rzeszowa w pierwszej połowie br. wzrosła w porównaniu z pierwszym półroczem roku ubiegłego, z 20 do 104. Wzrosła również liczba osób podejrzanych o ich popełnienie, wśród których są też osoby nieletnie. Ujawnione przypadki posiadania środków odurzających są wynikiem skutecznych działań podejmowanych przez policję. Duża liczba przestępstw narkotykowych wskazuje na fakt, że osoby podejrzane popełniają więcej niż jeden czyn zabroniony.

Analizując 2020 rok z rokiem poprzednim (2019) zauważamy wzrost przestępstw narkotykowych o 86 (z 109 do 195). Wzrosła także liczba osób podejrzanych o ich popełnienie, wśród których były osoby nieletnie (w 2019 roku - 13, w 2020 roku - 16).

Prowadząc systematyczne działania zmierzające do ujawniania i zatrzymywania osób posiadających, udzielających lub handlujących niedozwolonymi środkami odurzającymi policjanci rzeszowskich komisariatów ujawnili i zabezpieczyli w pierwszej połowie 2020 roku 6251,669 g marihuany, 1643,057 g mefedronu, 93,130 g haszyszu, 3138,58 g amfetaminy (w tym 1500 ml), 13,323 g kokainy, 20,539 g MDMA (w tym 355 sztuk tabletek), 3,03 g 2CB, 500,00 g metadonu, 90 tabletek clonazepamu, 1301,428 g 25NBOMe, 27,549 g metaamfetaminy. Natomiast w analogicznym okresie 2021 roku 1634,8 g marihuany oraz 35 szt. krzewu, 3469,9 g mefedronu, 0,5 g haszyszu, 27 g amfetaminy, 94,6 g kokainy, 5,5 g MDMA. Jak w poprzednich latach, najpopularniejszym środkiem odurzającym występującym na terenie miasta jest marihuana oraz mefedron. Na przestrzeni ostatnich trzech lat bardzo wzrosła ilość ujawnionego i zabezpieczonego narkotyku o nazwie Mefedron, jak wskazują statystyki w pierwszej połowie 2019 r. 154,936 g (w tym 110 tabletek), w pierwszej połowie 2020 roku 1643,057 g, natomiast w pierwszej połowie 2021 roku 3469,9 g.

Dzięki zmianom w zapisach ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, które obowiązują od dnia 21 sierpnia 2018 roku, za samo posiadanie znacznych ilości dopalaczy grozi kara nawet do trzech lat więzienia, a za handel nimi nawet do lat dwunastu. Do odpowiedzialności karnej zostaną pociągnięci także posiadacze zabronionych substancji, którym grozi grzywna albo kara ograniczenia lub pozbawienia wolności do lat trzech.

W ustawie znalazł się również zapis nakładający obowiązek zgłaszania do Państwowej Inspekcji Sanitarnej przypadków zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną. Do końca marca każdego roku Główny Inspektor Sanitarny jest zobowiązany do sporządzenia raportu podsumowującego zgłoszenia z całej Polski, a placówki podejrzewające pacjenta o stosowanie dopalaczy muszą powiadomić o tym powiatowego inspektora sanitarnego. Ustawa zakłada także utworzenie rejestru zgonów i zatruc spowodowanych przez dopalacze.

W zakresie zminimalizowania negatywnych zjawisk związanych z sięganiem młodzieży po środki zastępcze oprócz czynności kontrolnych Komenda Miejska Policji w Rzeszowie prowadzi od wielu lat działania edukacyjne skierowane do uczniów szkół, uświadamiając o konsekwencjach prawnych takich zachowań.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rzeszowie liczy 12 członków. W jej skład wchodzi przedstawiciele: Urzędu Miasta Rzeszowa, Rady Miasta Rzeszowa, SP ZOZ Centrum Leczenia Uzależnień, Komendy Miejskiej Policji i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Osoby, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od obowiązku zaspokajania potrzeb rodziny albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny, a nie wyrażają chęci dobrowolnego poddania się leczeniu odwykowemu, zgłaszane są do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Po otrzymaniu wniosku Komisja rozpoczyna czynności związane z procedurą sądowego zobowiązania do poddania się leczeniu w stacjonarnym lub niestacjonarnym zakładzie lecznictwa odwykowego. Do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpływają wnioski osób prywatnych i instytucji o skierowanie na leczenie.

Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Ilość wniosków zgłoszonych do Komisji o zastosowanie leczenia odwykowego

	Rok		
	2019	2020	do 30.06.2021
Ilość wniosków o zastosowanie leczenia	263	196	100

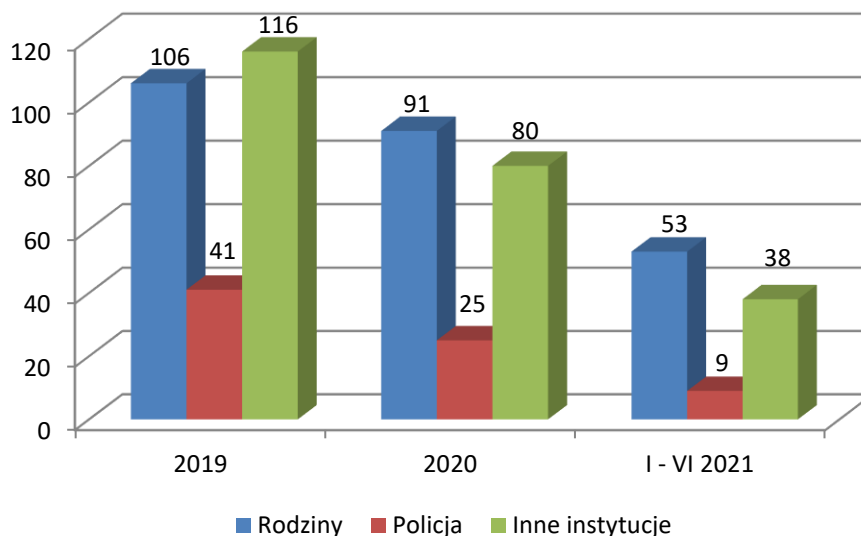
Z przedstawionych danych wynika, iż w roku 2020 liczba złożonych wniosków była mniejsza o 67 zgłoszeń niż w 2019 roku. Natomiast w I półroczu 2021 roku liczba zgłoszeń wynosi 100. Wnioski w sprawie leczenia odwykowego są składane przez rodziny i instytucje m.in. MOPS, Policję, Prokuraturę, nawiązujące bezpośredni lub pisemny kontakt z Komisją.

Ilość wniosków złożonych przez rodziny, Policję i inne instytucje

Ilość wniosków złożonych przez:	Rok		
	2019	2020	do 30.06.2021
Rodziny	106	91	53
Policję	41	25	9
Inne instytucje – MOPS, DPS, Kuratorzy Sądu Rejonowego, przedstawiciele szkół, Prokuratura	116	80	38

W roku 2020 najwięcej wniosków złożonych zostało przez rodziny osób nadużywających alkoholu. Natomiast w 2019 roku największą liczbę wniosków o leczenie

odwykowe złożyły instytucje, tj. MOPS, Kuratorzy Sądu Rejonowego, przedstawiciele szkół. Równocześnie w roku 2020 zmniejszeniu uległa ilość wniosków skierowanych przez Policję.

Wykres 3: Ilość wniosków złożonych do Komisji, opracowanie własne

Należy podkreślić, iż wszystkie instytucje stale i ściśle ze sobą współpracują m.in. w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego i prac Grup Roboczych realizujących procedurę Niebieskiej Karty. Kierowane wnioski do Komisji, często zostają złożone po porozumieniu wszystkich członków Grup Roboczych, przez to pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej lub funkcjonariusze Policji wnoszą o podjęcie działań wobec osoby uzależnionej od alkoholu i jednocześnie stosującej przemoc wobec rodziny zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

W ramach realizacji procedury Niebieskiej Karty, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych bierze czynny udział w pracach Grup Roboczych powołanych przez Miejski Zespół Interdyscyplinarny.

Działania podjęte w ramach procedury Niebieskiej Karty

	Rok		
	2019	2020	do 30.06.2021
Ilość grup roboczych, w których uczestniczył przedstawiciel MKRPA	295	146	142
Ilość składanych wniosków do MKRPA przez pracowników socjalnych z prośbą o wszczęcie procedury zobowiązania do leczenia odwykowego wobec uczestnika w ramach realizacji procedury NK	97	81	48
Ilość wszczętych NK, w których u osób stosujących przemoc pojawił się problem alkoholowy, ale było to zdarzenie incydentalne i w finale MOPS nie kierował wniosku do MKRPA	4	4	11

W związku z realizacją zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która nałożyła na ośrodki pomocy społecznej obowiązek pracy z osobami doświadczającymi przemocy oraz osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy w rodzinie w 2015 roku MOPS w Rzeszowie, powołał jako samodzielną komórkę organizacyjną Zespół Pracowników Socjalnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Pracownicy zespołu, będący jednocześnie członkami Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw

Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz koordynatorami Grup Roboczych, realizując zadania wynikające z procedury Niebieskiej Karty, świadczą również opartą na metodycznym postępowaniu pracę socjalną, kierowaną do osób doświadczających przemocy oraz osób, co do których istnieje podejrzenie o stosowanie przemocy.

Praca w Zespole oparta jest na szeroko rozumianej interdyscyplinarności poprzez tworzenie wspólnego systemu wsparcia opartego na platformach współpracy podmiotów publicznych jak i niepublicznych działający w obszarze przemocy w rodzinie. Na szczególną uwagę zasługuje wypracowany system współpracy pomiędzy pracownikami socjalnymi a przedstawicielami policji, który polega na wspólnym monitorowaniu środowisk dotkniętych problemem przemocy oraz zagrożonych występowaniem przemocy, jak również przedstawicielami Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w obszarze informowania o negatywnych skutkach nadużywania alkoholu i edukacji osób zagrożonych występowaniem przemocy w rodzinie.

W 2020 roku członek Komisji brał udział w pracach 146 Grup Roboczych, w ramach których uczestniczył w 92 spotkaniach. W pierwszym półroczu 2021 roku przedstawiciel MKRPA brał udział w pracach 142 Grup Roboczych uczestnicząc w 76 spotkaniach. W ramach prowadzonych spotkań opracowywane były plany pomocy dla rodzin, w których występuje zjawisko przemocy, a jeden z członków rodziny ma problem alkoholowy. Przedstawiciel Komisji motywował zarówno osoby nadużywające alkoholu do prowadzenia trzeźwego trybu życia, podjęcia leczenia w placówkach odwykowych, jak również członków rodzin do podjęcia działań w zakresie procedury zastosowania leczenia odwykowego. Podczas spotkań wraz z przedstawicielami innych służb podejmowane są kompleksowe działania mające na celu ustanie przemocy w rodzinie. Należy zauważyć, iż w rodzinach z problemem alkoholowym coraz częściej występuje zjawisko przemocy w rodzinie. W 2020 roku Zespół Pracowników Socjalnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie MOPS w Rzeszowie skierował do MKRPA 81 wniosków o zastosowanie procedury leczenia odwykowego.

Szereg różnych czynników warunkuje, w jaki sposób realizowana będzie procedura zobowiązania do leczenia odwykowego, wobec osoby zgłoszonej. Czynniki te mają skutkować zawieszeniem, bądź umarzeniem wniosków o zastosowanie leczenia.

Zawieszone lub umorzone wnioski o zastosowanie leczenia odwykowego

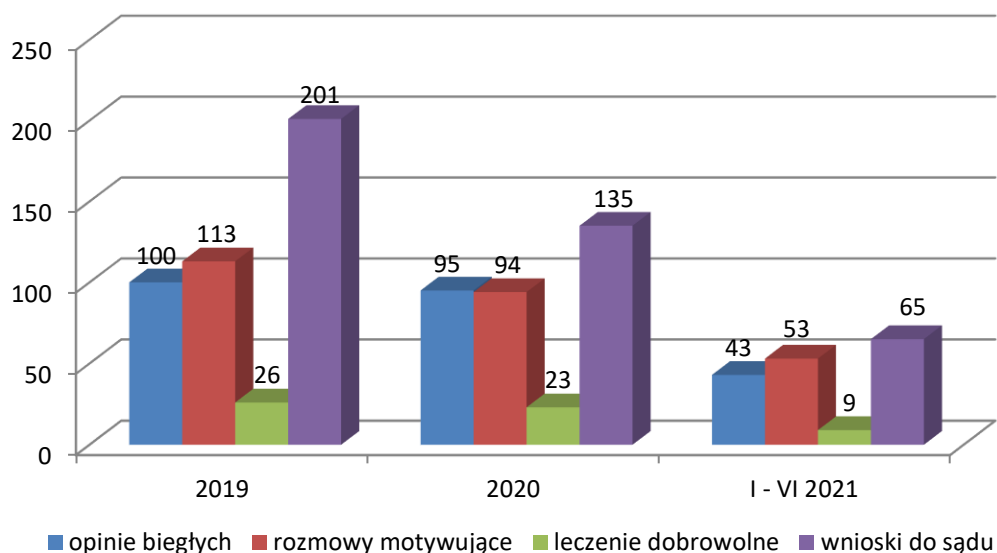
Powody zawieszenia/umorzenia wniosków		Rok		
		2019	2020	do 30.06.2021
Wnioski umorzone	Brak przesłanek do kontynuowania procedury	27	71	22
	Biegli nie stwierdzili uzależnienia	7	12	5
	Inne (śmierć, brak adresu zamieszkania, przekazanie akt do innej Komisji)	33	9	6
Ogółem		67	92	33
Wnioski zawieszone	Pozytywna zmiana zachowań osoby zgłoszonej	14	22	18
	Inne (wyjazd za granicę choroba, dobrowolne leczenie itp.)	23	29	13
Ogółem		37	51	31

Powyższe dane wskazują na tendencję wzrostową w obszarze spraw zawieszanych i umorzonych przez Komisję w roku 2020, w stosunku do 2019 roku. W pierwszym półroczu bieżącego roku, zawieszono oraz umorzono 64 sprawy. Związane to było z pozytywną zmianą zachowania osoby zgłoszonej, nie stwierdzenia uzależnienia podczas badania przez biegłych, jak również zmianą miejsca zamieszkania, wyjazdem lub śmiercią uczestnika.

Inne działania podejmowane przez MKRPA

	Rok		
	2019	2020	do 30.06.2021
Ilość opinii wydanych przez biegłych	100	95	43
Ilość przeprowadzonych rozmów motywujących do podjęcia leczenia	113	94	53
Ilość osób, które zobowiązały się do podjęcia leczenia (w SP ZOZ CLU, WOTU itp.)	26	23	9
Ilość wniosków skierowanych do Sądu Rejonowego o zastosowanie obowiązku podjęcia leczenia	201	135	65
Ilość opinii wydanych w sprawie lokalizacji punktów sprzedaży alkoholu	464	369	273
a) pozytywne	459	365	273
b) negatywne	5	4	0

Powyższe dane wskazują, że w 2020 roku spadła ilość opinii wydanych przez biegłych, osób zobowiązujących się do podjęcia leczenia, jak również ilości wniosków skierowanych do Sądu w porównaniu do roku 2019. Zmniejszeniu uległa również liczba osób zgłaszających się do MKRPA na rozmowy motywujące.

Wykres 4: Działania podejmowane przez Komisję, opracowanie własne

Poradnictwo i terapia

SP ZOZ Centrum Leczenia Uzależnień w Rzeszowie, w ramach którego działa całodobowy Oddział Leczenia Uzależnień oraz Poradnia Leczenia Uzależnień realizuje świadczenia zawarte w kontrakcie z Narodowym Funduszem Zdrowia oraz wynikające z zawartej umowy z Gminą Miasto Rzeszów. Placówka prowadzi psychoterapię w formie

indywidualnej i grupowej dla osób uzależnionych od alkoholu, hazardu, uzależnień mieszanych oraz dla osób żyjących w bliskiej relacji z osobami uzależnionymi (współuzależnienie).

Ponadto ważnym obszarem działalności placówki jest realizacja szeroko pojętej profilaktyki dla dzieci i młodzieży z terenu miasta Rzeszowa oraz wysokospecjalistycznych szkoleń dla poszczególnych grup zawodowych m.in. żołnierzy, nauczycieli, pedagogów szkolnych, rodziców, pracowników socjalnych, kuratorów zawodowych oraz pracowników higieny szkolnej.

Ilość osób korzystających z oferty SP ZOZ Centrum Leczenia Uzależnień w ramach terapii uzależnień i współuzależnienia

Rodzaj świadczeń	Rok		
	2019	2020	do 30.06.2021
Diagnoza i psychoterapia dla osób uzależnionych od alkoholu	745	687	373
Diagnoza i psychoterapia dla osób uzależnionych od innych substancji psychoaktywnych	41	33	23
Diagnoza i psychoterapia dla osób uzależnionych od hazardu	62	57	35
Diagnoza i psychoterapia dla osób żyjących w bliskiej relacji z osobami uzależnionymi (współuzależnienie)	148	134	47

Powyższe świadczenia realizowane są ze środków z Narodowego Funduszu Zdrowia oraz Gminy Miasta Rzeszów. Dane zawarte w tabeli wskazują spadek w ilości osób podejmujących terapię w poszczególnych obszarach. Na taki stan rzeczy może mieć wpływ czasowe zamknięcie placówki z uwagi na lockdown spowodowany pandemią SARS-Cov-2, a w późniejszym okresie koniecznością realizacji świadczeń za pomocą środków teleinformatycznych.

Ilość kobiet i mężczyzn korzystających z oferty SP ZOZ Centrum Leczenia Uzależnień w ramach terapii uzależnień i współuzależnienia

Rodzaj świadczeń	Rok					
	2019		2020		do 30.06.2021	
	K	M	K	M	K	M
Diagnoza i psychoterapia dla osób uzależnionych od alkoholu	178	567	146	541	92	281
Diagnoza i psychoterapia dla osób uzależnionych od innych substancji psychoaktywnych	4	37	3	30	4	19
Diagnoza i psychoterapia dla osób uzależnionych od hazardu	3	59	4	53	0	35
Diagnoza i psychoterapia dla osób żyjących w bliskiej relacji z osobami uzależnionymi (współuzależnienie)	136	12	126	8	46	1

Legenda: K-kobieta M-mężczyzna

Z powyższych danych wynika, że wśród osób uzależnionych, korzystających z psychoterapii indywidualnej i grupowej licniejszą grupę stanowią mężczyźni. Natomiast wśród osób żyjących w bliskiej relacji z osobami uzależnionymi, po pomoc częściej zgłaszają się kobiety. Te dane mogą wskazywać, iż problem uzależnienia częściej dotyka mężczyzn, niż kobiet.

**Rodzaj i ilość świadczeń udzielonych mieszkańcom miasta Rzeszowa
przez SP ZOZ Centrum Leczenia Uzależnień w ramach zawartej umowy**

Rodzaj świadczeń	Rok		
	2019	2020	do 30.06.2021
Profilaktyka dla dzieci i młodzieży	36 865	34 989	25 786
Działania psychoedukacyjne i wysokospecjalistyczne szkolenia	219	112	82
Psychoterapia indywidualna DDA	418	164	101
Diagnoza i psychoterapia indywidualna i grupowa dla osób doświadczających przemocy w rodzinie	873	730	244
Diagnoza i psychoterapia dzieci wykorzystywanych seksualnie	10	9	23
Diagnoza i psychoterapia rodzin z problemem uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych	129	130	12
Psychoterapia i poradnictwo dla osób eksperymentujących z narkotykami oraz tzw. dopalaczami	10	0	0
Psychoterapia małych dzieci z rodzin z problemem alkoholowym	137	191	61
Wysokość środków finansowych wykorzystanych na realizację w/w świadczeń	400 000 zł	395 223 zł	326 390 zł

W 2020 roku – 244 mieszkańców Rzeszowa skorzystało z 1 224 indywidualnych i grupowych świadczeń diagnostycznych oraz psychoterapeutycznych w SP ZOZ Centrum Leczenia Uzależnień.

W minionym roku odnotowano spadek świadczeń psychoterapeutycznych dla Dorosłych Dzieci Alkoholików oraz nieznaczny spadek w zakresie diagnozy i psychoterapii indywidualnej i grupowej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, w odniesieniu do roku 2019. Spowodowane to było najprawdopodobniej sytuacją epidemiologiczną COVID-19 i wzrostem odwoływanych wizyt, jak również zwiększeniem dostępności świadczeń tego typu, zakontraktowanych przez NFZ. Mieszkańcy Miasta Rzeszowa korzystający do tej pory z wyżej wymienionych świadczeń terapeutycznych mogli zgłaszać się do Poradni Leczenia Uzależnienia i Współuzależnienia. Natomiast świadczenia w zakresie psychoterapii rodzin z problemem uzależnień od substancji psychoaktywnych utrzymują się na podobnym poziomie. Spadek w ilości świadczeń w zakresie psychoterapii i poradnictwa dla osób eksperymentujących z narkotykami oraz tzw. dopalaczami odzwierciedla utrzymującą się korzystną tendencję. Prawdopodobnie utrudnienie dostępności, szeroko rozwinięta akcja profilaktyczna wśród dzieci i młodzieży mogła spowodować obniżenie zapotrzebowania na eksperymentowanie z wyżej wymienionymi środkami odurzającymi. Utrzymuje się wysokie zapotrzebowanie na świadczenia z zakresu psychoterapii małych dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, co najprawdopodobniej może być spowodowane m.in. tendencją ogólnokrajową, pokazującą wzrost zaburzeń emocjonalnych u dzieci i młodzieży.

W I półroczu 2021 roku w zajęciach profilaktycznych w formie stacjonarnej uczestniczyło 2 091 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu miasta Rzeszowa. Natomiast 8 206 uczniów wzięło udział w zajęciach w systemie zdalnym za pomocą teleinformatycznej platformy Microsoft Teams 365.

Jednocześnie w celu poszerzenia wiedzy, świadomości, umiejętności i kompetencji pracowników socjalnych, kuratorów zawodowych, rodziców uczniów szkół podstawowych, przeprowadzono specjalistyczne szkolenia dostosowane do potrzeb każdej z poszczególnych grup. W szkoleniu o tematyce „Wychowuję swoje dziecko – kara i nagroda w wychowaniu”, wzięło udział 25 rodziców. Z konsultacji psychoprofilaktycznych po zrealizowanych zajęciach

skorzystało 19 pedagogów szkolnych i wychowawców klas w formie zdalnej oraz 10 w formie stacjonarnej. Ponadto w szkoleniu związanym z procedurą zastosowania obowiązku leczenia odwykowego wobec osób uzależnionych od alkoholu, uczestniczyło 18 pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzeszowie oraz 5 kuratorów zawodowych I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Rzeszowie, którzy wzięli udział w prelekcji na temat „Analizy dysfunkcyjnego systemu rodzinnego z powodu uzależnienia od alkoholu oraz problemu przemocy i motywowanie do zmiany z użyciem technik dialogu motywującego”.

Istotne znaczenie w skutecznej profilaktyce oprócz zajęć z młodzieżą, mają również zajęcia z rodzicami i nauczycielami. Ważną rolę spełniają kampanie społeczne adresowane do ściśle określonych grup i środowisk społecznych, posiadające wsparcie medialne. Zważając na narastający problem samobójstw wśród dzieci i młodzieży, istotnym jest rozwój kompetencji, wdrożenie standardów postępowania w przypadku ryzyka zachowań samobójczych skierowanych do adekwatnych grup osób i instytucji. Kluczową rolę odgrywają systematyczne szkolenia w zakresie wczesnego wykrywania symptomów zachowań samobójczych oraz podejmowania interwencji wobec osób przejawiających zachowania samobójcze.

Z powodu sytuacji epidemiologicznej związanej z pandemią wirusa SARS-CoV-2 oraz wprowadzonymi ograniczeniami w celu zmniejszenia transmisji wirusa, w I półroczu 2021 r. nie udało się dokonać rekrutacji uczestników grupy socjoterapeutycznej, przez co nie zostały zrealizowane żadne działania związane z jej założeniami.

W SP ZOZ Centrum Leczenia Uzależnień od października 2010 roku funkcjonuje całodobowy Oddział Leczenia Uzależnień, dysponujący 20 łózkami. Realizuje on świadczenia w ramach umowy z NFZ, a czas leczenia wynosi 8 tygodni. O przyjęcie do Oddziału mogą ubiegać się osoby dorosłe uzależnione od alkoholu, innych substancji psychoaktywnych, a także cierpiące z powodu uzależnień behawioralnych (głównie hazard). Specjalistyczną kadrę terapeutyczną stanowią certyfikowani specjaliści psychoterapii uzależnień. Pacjenci uczestniczą w sesjach psychoterapii indywidualnej oraz grupowej, korzystają z konsultacji medycznych (specjalista psychiatra, internista) oraz całodobowej opieki pielęgniarskiej. W Oddziale znajduje się miejsce do rekreacji (napowietrzna siłownia, boisko do siatkówki i koszykówki), pacjenci mogą korzystać z wypożyczalni książek, mają zapewnioną opiekę duszpasterską oraz konsultacje u Rzecznika Praw Pacjenta. W roku 2020 do Oddziału zostało przyjętych 140 osób, w tym 29 kobiet. Pacjenci z Rzeszowa stanowili 18,6 % ogółu leczonych w Oddziale. W pierwszych sześciu miesiącach 2021 roku w Oddziale leczyło się 85 osób, w tym 17 kobiet. Pacjenci z terenu miasta stanowili 15,3 % wszystkich leczonych.

Osoby przebywające w Izbie Wyrzeźwień

W roku 2020 przyjęto i zapewniono opiekę 5 331 osobom, był to spadek o 689 osób w stosunku do 2019 roku. Mężczyźni stanowili większość przyjętych osób. Odnotowano również spadek ogólnej liczby osób nieletnich przebywających w Izbie Wyrzeźwień.

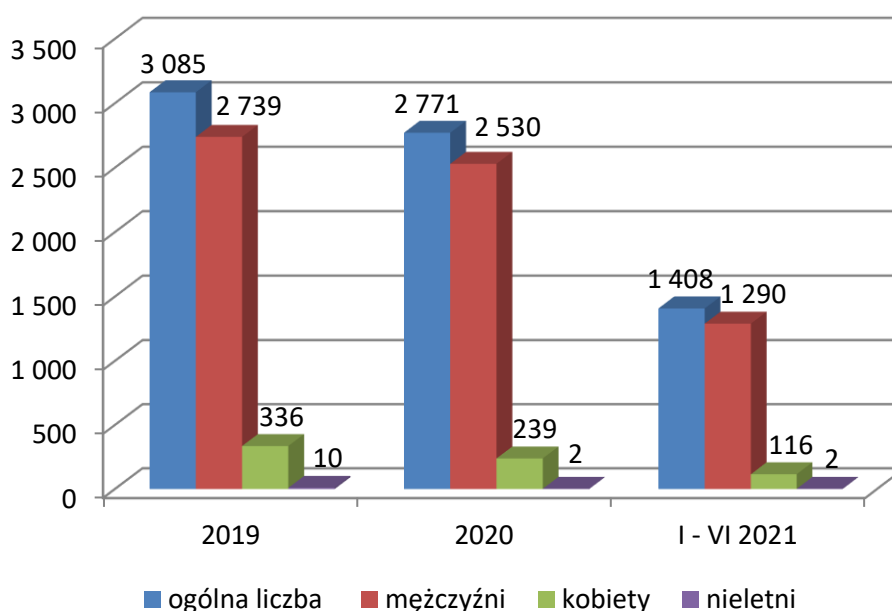
Liczba osób przyjętych w Izbie Wyrzeźwień

	Rok		
	2019	2020	30.06.2021
Liczba przyjętych w tym:			
mężczyzn	5 438	4 916	2 411
kobiet	564	407	175
Liczba nieletnich w tym:			
chłopcy	15	7	3
dziewczęta	3	1	0
Ogółem	6 020	5 331	2 589

Liczba osób przyjętych w Izbie Wyrzeźwień z terenu Miasta Rzeszowa

	Rok		
	2019	2020	30.06.2021
Ilość osób:			
mężczyzn	2 739	2 530	1 290
kobiet	336	239	116
Ilość nieletnich:			
chłopcy	10	1	2
dziewczęta	0	1	0
Ogółem	3 085	2 771	1 456

W roku 2020 odnotowano ogółem 2 771 pobyków w Izbie nietrzeźwych mieszkańców Rzeszowa, co stanowi spadek o 314 osób w stosunku do roku poprzedniego. Liczba nieletnich zatrzymanych do wyrzeźwienia zmniejszyła się.

Wykres 5: Liczba mieszkańców Rzeszowa zatrzymanych w Izbie, opracowanie własne, dane z Izby Wyrzeźwień

Wnioski:

Na podstawie przedstawionego materiału można sformułować następujące wnioski dotyczące profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom:

- 1) Zwiększa się zaangażowanie rodzin w zakresie zgłaszania wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 2) Z uwagi na utrzymujący się poziom składanych wniosków o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego, wskazane jest w dalszym ciągu zapewnienie wnioskodawcom, dostępności do usług Komisji.
- 3) Rynek alkoholowy w Rzeszowie utrzymuje się na stabilnym poziomie.
- 4) Niezbędne jest kontynuowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży dotyczących problematyki uzależnień w tym behawioralnych oraz kształtowania zachowań korzystnych dla zdrowia psychicznego.
- 5) Mając na uwadze izolację dzieci i młodzieży w trakcie nauki zdalnej, należy kłaść nacisk w obecnym procesie wychowawczym na tematy związane z integracją, komunikacją, radzeniem sobie z nieprzyjemnymi emocjami, jak lęk, strach, stres, napięcie.
- 6) Należy podejmować działania na rzecz edukacji rodziców w zakresie problematyki uzależnień, jak również podnosić ich kompetencje wychowawcze celem przeciwdziałania uzależnieniom i zaburzeniom zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży.
- 7) Wskazane jest wsparcie merytoryczne pedagogów, wychowawców oraz nauczycieli w zakresie poszerzania ich wiedzy i kompetencji wychowawczych celem przeciwdziałania uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży oraz zaburzeniom zdrowia psychicznego.
- 8) Z uwagi na trwającą sytuację epidemiologiczną koniecznym jest poszerzenie form oddziaływań edukacyjno-profilaktycznych.
- 9) Nieodzowne jest wdrożenie szkoleń dla poszczególnych grup osób i instytucji m.in. pracowników higieny szkolnej, pomocy społecznej, kadry pedagogicznej, rodziców, z zakresu wczesnego wykrywania symptomów zachowań samobójczych i podejmowania interwencji wobec osób przejawiających zachowania samobójcze. Ponadto istotnym jest rozwój kompetencji przedstawicieli środków masowego przekazu, w szczególności dziennikarzy odnośnie zagadnień związanych z ryzykiem zachowań samobójczych.
- 10) Z powodu trudności z rekrutacją uczestników grupy socjoterapeutycznej, zasadnym jest czasowe zawieszenie jej działalności. Związane jest to z koniecznością zapewnienia ciągłości podejmowanych procesów terapeutycznych, które mogą być przerwane ze względu na trwającą sytuację epidemiologiczną w kraju.
- 11) Wskazane jest prowadzenie działań na rzecz zwiększenia dostępności do informacji o miejscach, programach i metodach leczenia uzależnień oraz w zakresie zdrowia psychicznego.
- 12) Istotnym jest udzielanie świadczeń z zakresu diagnozy i psychoterapii rodzin z problemem uzależnienia od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.
- 13) W czasie epidemii wirusa SARS-CoV-2, dla ciągłości procesu terapeutycznego ważnym jest umożliwienie pacjentom korzystania z terapii zarówno w formie tradycyjnej, jak również za pomocą systemów teleinformatycznych.
- 14) Coraz więcej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zainteresowanych jest udziałem w Programie reintegracji społecznej realizowanym przez Centrum Integracji Społecznej. Wskazane jest dalsze finansowanie tego typu zadań.
- 15) Niezbędne jest w dalszym ciągu prowadzenie działań represyjnych zmierzających do ujawnienia i zatrzymywania osób posiadających lub handlujących niedozwolonymi środkami odurzającymi.

Rozdział II

Główne cele Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Nadrzędnym celem Programu jest intensyfikacja działań profilaktycznych i edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży oraz ich rodziców i opiekunów w celu uświadomienia zagrożeń wynikających z uzależnień oraz zaburzeń zdrowia psychicznego.

Rozwiązywanie problemów uzależnień jest jednym z ważnych obszarów działania administracji lokalnej. Polski model rozwiązywania tych problemów zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych zlokalizowana jest na poziomie samorządów gmin.

Główne kierunki działań strategicznych samorządów w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień zostały wyznaczone przez ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz Narodowy Program Zdrowia.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, przeciwdziałanie narkomanii oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin.

W szczególności zadania te obejmują:

- 1) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i osób zagrożonych uzależnieniem.
- 2) Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
- 3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych.
- 4) Wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień.
- 5) Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów w zakresie reklamy i promocji napojów alkoholowych oraz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym, osobom do lat 18-tu oraz na kredyt lub pod zastaw, a także występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
- 6) Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej oraz pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Program uwzględnia i realizuje powyższe cele i wyodrębnia 4 grupy zadań w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień:

- 1) Profilaktyka uniwersalna - zapobieganie problemom alkoholowym i przeciwdziałanie narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, adresowane do ogółu mieszkańców Rzeszowa.
- 2) Profilaktyka selektywna - wczesne rozpoznawanie czynników ryzyka wystąpienia problemów alkoholowych, narkotykowych oraz problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi, a także oddziaływanie psychoedukacyjne dla osób z grupy zwiększonego ryzyka.
- 3) Psychoterapia rodzin z problemem alkoholowym i narkotykowym oraz Dorosłych Dzieci Alkoholików.
- 4) Profilaktyka wskazująca - działania profilaktyczne adresowane do osób lub grup, które przejawiają wczesne symptomy problemów uzależnień.

Rozdział III

Zadania szczegółowe na rok 2022 w zakresie działań profilaktycznych, pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej

I.	Profilaktyka uniwersalna – zapobieganie problemom alkoholowym, przeciwdziałanie narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym adresowane do ogółu mieszkańców miasta.		
	Rodzaje działań	Standardy	Wskaźniki
1.	Edukacja publiczna 1) audycje radiowe, telewizyjne, oraz publikacje w prasie na temat zapobiegania problemom alkoholowym, narkomanii i uzależnieniom behawioralnym 2) wykonanie, zakup i dystrybucja materiałów profilaktycznych: prasa i książki tematyczne, broszury, książeczki, poradniki, plakaty, nośniki pamięci, druk ulotek, nagrody w konkursach, zawodach itp. oraz inne materiały i przedmioty informacyjne, edukacyjne i promocyjne	dystrybucja materiałów powinna być elementem oddziaływań profilaktycznych	ilość audycji radiowych, telewizyjnych, ilość publikacji w prasie; ilość materiałów, ulotek, plakatów, poradników itp., listy wręczenia nagród itp.;
2.	Psychoedukacyjne programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży 1) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie profilaktyki uzależnień chemicznych oraz uzależnień behawioralnych 2) profilaktyka zaburzeń popędów i nawyków wśród uczniów szkół: podstawowych oraz ponadpodstawowych 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie ochrony przed zachowaniami przemocowymi	założenia teoretyczne oparte na badaniach naukowych, doświadczeniach klinicznych i terapeutycznych; całościowy projekt z kosztorysem;	ilość osób objętych programami;
3.	Psychoedukacyjne programy profilaktyczne dla rodzin 1) edukacja rodziców w zakresie uzależnień chemicznych i behawioralnych 2) doskonalenie kompetencji wychowawczych rodziców celem zapobiegania rozwojowi uzależnień chemicznych i behawioralnych u dzieci i młodzieży 3) programy profilaktyczne i psychoedukacyjne dla rodzin	kompletny godzinowy scenariusz zajęć; zaplanowana ewaluacja; zajęcia prowadzone w sposób systematyczny i powtarzający się oparte na aktywnych metodach dydaktycznych (tzw. warsztaty)	ilość osób uczestniczących w szkoleniach, warsztatach
4.	Szkolenia psychoedukacyjne dla wychowawców i pedagogów szkolnych 1) edukacja na temat specyfiki funkcjonowania rodziny z problemem alkoholowym i narkotykowym oraz specyfiki rozwoju dzieci w tych rodzinach 2) edukacja i warsztaty psychologiczne z zakresu funkcjonowania dziecka z alkoholowym zespołem płodowym (FAS) 3) warsztaty kształtujące umiejętności porozumiewania się z dziećmi i młodzieżą na temat uzależnień chemicznych i behawioralnych 4) edukacja na temat narkotyków, rozwoju uzależnienia od środków psychoaktywnych 5) szkolenia w celu pogłębienia wiedzy na temat profilaktyki uzależnień, w tym z zakresu odpowiedzialności prawnej, psychologii oraz terapii		
5.	Programy psychoedukacyjne i profilaktyczne dla służb mundurowych	uprawnienia do prowadzenia szkoleń z zakresu uzależnień	ilość osób objętych programami
6.	Psychoedukacyjne programy profilaktyczne dla seniorów, osób niepełnosprawnych		

7.	Wdrożenie systemu szeroko rozumianej specjalistycznej pomocy dla osób zagrożonych uzależnieniami i wystąpieniem zaburzeń psychicznych	opracowany program	ilość osób, które ukończyły program
8.	Organizacja czasu wolnego dla dzieci, młodzieży, rodzin, seniorów 1) organizacja czasu wolnego i pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych i imprez towarzyszących (m.in. rajdy, turnieje, zawody) dla dzieci i młodzieży, 2) organizacja niedochodowych imprez kulturalnych i sportowych z udziałem dzieci, młodzieży i rodzin, seniorów (m.in. festyny, pikniki rodzinne, pielgrzymki, rekolekcje trzeźwościowe, imprezy okolicznościowe – Dzień Dziecka, Andrzejki, Mikołajki itp. 3) przekazywanie wiedzy z zakresu profilaktyki uzależnień i upowszechnianie materiałów edukacyjnych na festynach rodzinnych, dniach Osiedli organizowanych przez Urząd Miasta Rzeszowa, placówki oświatowo - wychowawcze, Rady Osiedli, 4) wspieranie działań promujących zdrowy styl życia	wyraźne odniesienie profilaktyczne w sposób szczególny eksponujące fakt, iż są to imprezy bezalkoholowe	liczba uczestników pozalekcyjnych zajęć sportowo – rekreacyjnych, imprez; liczba szkół i podmiotów realizujących programy; ilość rozdanych materiałów edukacyjnych;
9.	Ograniczenia dostępności alkoholu, narkotyków, dopalaczy 1) przestrzeganie zasad wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania i ilości punktów sprzedaży napojów alkoholowych określonych odrębną uchwałą Rady Miasta Rzeszowa 2) wspólne działania członków MKRPA i przedstawicieli Policji, Straży Miejskiej dot. kontroli punktów sprzedaży i zasad sprzedaży napojów alkoholowych, sklepów z substancjami psychoaktywnymi, miejsc szczególnie narażonych na działalność dealerów narkotykowych: lokale gastronomiczne, kafejki, szkoły, place zabaw, dyskoteki itp. oraz kontrolowanie mieszkańców miasta w kierunku posiadania, dystrybucji i bycia pod wpływem środków odurzających jak również będących pod wpływem alkoholu	zadania wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, przeciwdziałaniu narkomanii	ilość przeprowadzonych kontroli;
10.	Wspomaganie działalności organizacji pożytku publicznego oraz instytucji działających na rzecz zapobiegania problemom uzależnień 1) wspieranie działalności organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie 2) doposażenie placówek działających na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii 3) dofinansowanie imprez, wypoczynku letniego i zimowego oraz innych działań na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii 4) dożywianie dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych	całościowy projekt działań z kosztorysem	wysokość nakładów finansowych; ilość doposażonych placówek; liczba dzieci uczestniczących w różnych formach wypoczynku; ilość dzieci korzystających z dożywiania

11.	Organizacja badań i sondaży opinii, lokalnych diagnoz i ekspertyz w zakresie uzależnień 1) ocena aktualnego stanu problemów alkoholowych i narkotykowych istniejących zasobów oraz efektów prowadzonych dotychczas działań 2) opracowywanie i przekazywanie zainteresowanym podmiotom informacji na temat zadań realizowanych przez Miasto na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień 3) zbadanie wiedzy na temat skutków zażywania psychoaktywnych substancji chemicznych oraz kształtowanie się zjawiska uzależnień behawioralnych wśród uczniów szkół rzeszowskich, diagnoza i analiza dynamiki zjawiska oraz upowszechnienie badań	realizatorzy o odpowiednich kwalifikacjach	liczba osób objętych badaniami; ilość opracowań
12.	Organizacja ogólnopolskich i lokalnych konferencji, porad, seminariów, warsztatów, itp. dot. profilaktyki uzależnień; udział w kampaniach lokalnych i ogólnopolskich poświęconych rozwiązywaniu problemów uzależnień 1) całościowe finansowanie kosztów konferencji, kursów porad, seminariów itp. 2) edukacja 3) tworzenie lokalnej koalicji instytucji, organizacji na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii 4) włączenie się w ogólnopolskie oraz lokalne kampanie i akcje informacyjno - edukacyjne poświęcone rozwiązywaniu problemów uzależnień	realizatorzy o odpowiednich kwalifikacjach; kompletny godzinowy scenariusz konferencji, narady, kampanii; wybór ofert	ilość zrealizowanych działań; liczba ich uczestników

II. Profilaktyka selektywna – wczesne rozpoznawanie czynników ryzyka wystąpienia problemów alkoholowych, narkomanii i uzależnień behawioralnych oraz oddziaływanie psychoedukacyjne dla osób z grup zwiększonego ryzyka			
	Rodzaje działań	Standardy	Wskaźniki
1.	Zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży z grup ryzyka uzależnienia od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, przemocy w świetlicach środowiskowych, socjoterapeutycznych, internatach, akademikach studenckich, SP ZOZ CLU 1) warsztaty dotyczące zwiększenia umiejętności interpersonalnych i intrapsychicznych, radzenie sobie w sytuacji nacisku grupy rówieśniczej na używanie alkoholu i innych środków psychoaktywnych 2) prowadzenie grupy socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży	całościowy projekt z kosztorysem; kompletny godzinowy scenariusz zajęć; zaplanowana ewaluacja;	ilość osób uczestniczących w warsztatach, grupach socjoterapeutycznych
2.	Szkolenia i kursy specjalistyczne dla: lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej i lekarzy rodzinnych, pielęgniarek, higienistek szkolnych, pedagogów, nauczycieli, pracowników służb społecznych, dziennikarzy, wydawców, policjantów, pracowników izby dziecka, strażników miejskich, kuratorów sądowych, księży, wolontariuszy, sprzedawców napojów alkoholowych 1) edukacja w zakresie stosowania metod wczesnego rozpoznawania problemów uzależnień 2) edukacja na temat interwencji wobec osób dotkniętych problemem uzależnień 3) edukacja w zakresie przestrzegania obowiązujących zasad sprzedaży i podawania napojów alkoholowych 4) edukacja w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom w szkole 5) metody i formy wdrażania programów profilaktyki uzależnień	uprawnienia do prowadzenia szkoleń, kursów	ankiety ewaluacyjne dot. problematyki szkoleń

	6) rozwój kompetencji w zakresie wczesnego wykrywania symptomów zachowań samobójczych oraz podejmowania interwencji wobec osób przejawiających zachowania samobójcze	uprawnienia do prowadzenia szkoleń, kursów	ankiety ewaluacyjne dot. problematyki szkoleń
3.	Szkolenia specjalistyczne dla terapeutów uzależnień 1) tworzenie możliwości do odbywania specjalistycznych szkoleń zawodowych dla osób pomagających osobom z problemem alkoholowym, uzależnieniem od środków psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych	uprawnienia do prowadzenia szkoleń z zakresu profilaktyki i terapii uzależnień	ilość osób uczestniczących w szkoleniach

III. Psychoterapia rodzin z problemem alkoholowym i narkotykowym oraz Dorosłych Dzieci Alkoholików			
	Rodzaje działań	Standardy	Wskaźniki
1.	Diagnoza i psychoterapia rodzin z problemem uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych 1) specjalistyczna pomoc indywidualna	standardy placówek leczenia odwykowego	ilość osób objętych leczeniem
2.	Psychoterapia dzieci z rodzin z problemem uzależnień chemicznych i niechemicznych 1) specjalistyczna pomoc indywidualna 2) poradnictwo dla rodziców 3) socjoterapia grupowa dla dzieci i młodzieży	standardy placówek leczenia odwykowego, ochrony zdrowia psychicznego	ilość osób objętych leczeniem
3.	Diagnoza i psychoterapia dzieci z ogólnorozwojowymi zaburzeniami w zakresie emocji i zachowania (skutki FAS)	profesjonalny program terapeutyczny – diagnoza i psychoterapia prowadzona przez psychoterapeutów lub osoby z profesjonalnym przygotowaniem z zakresu diagnostyki i terapii skutków FAS	liczba osób objętych leczeniem
4.	Psychoterapia dzieci krzywdzonych seksualnie, bądź doświadczających innych form przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym 1) specjalistyczna pomoc indywidualna 2) poradnictwo dla rodziców dzieci	uprawnienia z zakresu diagnozy, terapii dzieci doświadczających przemocy, przygotowanie merytoryczne z zakresu systemowej terapii rodziny bądź terapii rodziny doświadczającej przemocy	ilość osób objętych pomocą
5.	Poradnictwo i interwencja kryzysowa wobec osób doświadczających przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym 1) specjalistyczna pomoc indywidualna i grupowa	uprawnienia z zakresu terapii rodzin, przeciwdziałania przemocy w rodzinie	ilość osób objętych pomocą
6.	Psychoterapia Dorosłych Dzieci Alkoholików 1) specjalistyczna pomoc indywidualna 2) grupy terapeutyczne	standardy placówek leczenia odwykowego	ilość osób objętych leczeniem

IV. Profilaktyka wskazująca			
	Rodzaje działań	Standardy	Wskaźniki
1.	Zajęcia terapeutyczne w ramach terapii pogłębionej dla osób uzależnionych od alkoholu i uzależnień behawioralnych 1) grupy terapeutyczne w ramach programu Zapobiegania Nawrotom Choroby opieka psychoterapeutyczna dla pacjentów z zakończonym podstawowym programem psychoterapii 2) zajęcia terapeutyczne w ramach opieki psychoterapeutycznej po odbytych leczeniu w Stacjonarnym Oddziale Leczenia Uzależnień w SP ZOZ CLU dla pacjentów z terenu Miasta 3) zajęcia terapeutyczne dla rodzin pacjentów leczących się w w/w Oddziale	standardy placówek lecznictwa odwykowego	ilość osób objętych leczeniem
2.	Zajęcia terapeutyczne dla członków rodzin z problemem alkoholowym i uzależnień behawioralnych 1) pogłębiona terapia indywidualna 2) psychoterapia rodzinna i małżeńska 3) poradnictwo dla rodzin osób z problemem uzależnień	standardy placówek lecznictwa odwykowego	ilość osób objętych leczeniem
3.	Zajęcia dla dzieci objętych pomocą socjoterapeutyczną 1) finansowanie zatrudnienia pracowników merytorycznych 2) doposażenie pomieszczeń, materiały edukacyjne i inne 3) konsultacje dla rodziców dzieci i młodzieży objętych programem socjoterapii	profesjonalnie przygotowani realizatorzy	liczba profesjonalnie przygotowanej kadry; ilość materiałów edukacyjnych
4.	Zajęcia terapeutyczne dla osób eksperymentujących, pijących szkodliwie i uzależnionych od alkoholu 1) motywowanie do leczenia 2) psychoterapia indywidualna 3) programy kontroli picia 4) poradnictwo	profesjonalny program terapeutyczny – codzienne zajęcia prowadzone przez terapeutów lub osoby z profesjonalnym przygotowaniem	liczba osób objętych leczeniem
5.	Działalność informacyjna, edukacyjna w zakresie uzależnień, zajęcia rehabilitacyjne, rekolekcje trzeźwościowe i obozy terapeutyczne dla członków klubów abstynenckich, uzależnionych mieszkańców schronisk, dla osób uzależnionych i członków rodzin, wzmacniające proces zdrowienia z choroby alkoholowej	projekt z kosztorysem scenariusz zajęć; częściowy udział własny w kosztach obozu jego uczestników	ilość osób objętych działaniami; wydatki poniesione na wspieranie działalności środowisk abstynenckich ilość osób objętych leczeniem
6.	Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie Centrów Integracji Społecznej	profesjonalnie przygotowani realizatorzy	ilość osób biorących udział w zajęciach; wysokość nakładów finansowych
7.	Prowadzenie ośrodka wsparcia dla osób w kryzysie oraz pokrzywdzonych przestępstwem	profesjonalnie przygotowani realizatorzy	ilość osób objętych pomocą

Rozdział IV

Partnerzy i realizatorzy Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Mając na uwadze wielopłaszczyznowe oddziaływanie problemów uzależnień na mieszkańców Rzeszowa, przyjęto szeroką listę partnerów i realizatorów Programu: Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rzeszowie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie, SP ZOZ Centrum Leczenia Uzależnień w Rzeszowie, Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień w Rzeszowie, Komenda Miejska Policji w Rzeszowie, Straż Miejska w Rzeszowie, Sąd Rejonowy w Rzeszowie, placówki oświatowo - wychowawcze (przedszkola, szkoły), placówki opiekuńczo - wychowawcze, rady osiedla, zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty wyłonione w wyniku otwartych konkursów ofert, grupy samopomocowe funkcjonujące na terenie Rzeszowa, kluby abstynenta, kluby sportowe, instytucje kultury, instytucje szkoleniowe, placówki naukowe i ośrodki badań społecznych, lokalne media, inne podmioty działające w zakresie profilaktyki uzależnień, Wydziały i Biura oraz jednostki organizacyjne Urzędu Miasta Rzeszowa.

Zadania zawarte w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii powinny być realizowane zgodnie ze standardami zawartymi w Rekomendacjach do realizowania i finansowania Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przygotowanymi przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Z uwagi na specyfikę zadań, szczególnie związaną z ochroną zdrowia psychicznego i fizycznego przed uzależnieniem od alkoholu i narkotyków podmioty realizujące zadania winny spełniać określone wymogi dotyczące:

- a) merytorycznego przygotowania specjalistów wykonujących zadania,
- b) bazy lokalowej,
- c) prawidłowego prowadzenia dokumentacji
- d) prowadzenia procesu ewaluacji wykonywanych zadań.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Leczenia Uzależnień w Rzeszowie oraz inne podmioty wyłonione w drodze konkursu

- 1) Profilaktyka uzależnień od alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży, a także profilaktyka uzależnień behawioralnych.
- 2) Profilaktyka przemocy, w tym wzmacnianie umiejętności psychospołecznych u dzieci i młodzieży.
- 3) Prowadzenie działań psychoedukacyjnych i wysokospecjalistycznych szkoleń dla rodziców, pedagogów, psychologów szkolnych, służb społecznych, mundurowych, sądowych w zakresie psychoprofilaktyki uzależnień chemicznych, behawioralnych oraz profilaktyki przemocy (cyberprzemocy, przemocy rówieśniczej).
- 4) Wysokospecjalistyczne konsultacje z kadrą pedagogiczną szkół objętych działaniami profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy.
- 5) Szkolenie pracowników higieny szkolnej w zakresie doskonalenia metod i form wdrażania programów dotyczących profilaktyki uniwersalnej adresowanej do dzieci i młodzieży szkolnej.

- 6) Szkolenia kadry pedagogicznej, rodziców, pracowników służby zdrowia, pomocy społecznej, służb mundurowych, osób duchownych i innych grup zawodowych (m.in.: dziennikarzy, redaktorów, wydawców) z zakresu wczesnego wykrywania symptomów zachowań samobójczych oraz podejmowania interwencji wobec osób przejawiających zachowania samobójcze.
- 7) Konsultacje psychologiczne i motywujące do podjęcia leczenia dla osób eksperymentujących ze środkami psychoaktywnymi, w tym z tzw. dopalaczami
- 8) Psychoterapia małych dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, w tym dzieci z syndromem FAS - alkoholowym syndromem płodowym.
- 9) Psychoterapia indywidualna Dorosłych Dzieci Alkoholików.
- 10) Diagnoza i psychoterapia dzieci wykorzystywanych seksualnie.
- 11) Konsultacje psychologiczne dla rodziców dzieci wykorzystywanych seksualnie
- 12) Diagnoza i psychoterapia indywidualna i grupowa dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- 13) Diagnoza i psychoterapia rodzin z problemem uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.
- 14) Kwalifikacja oraz prowadzenie grupy socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych.
- 15) Prowadzenie wysokospecjalistycznych konsultacji dla rodziców dzieci i młodzieży uczestniczących w grupie socjoterapeutycznej.
- 16) Prowadzenie zajęć terapeutycznych motywujących do zapobiegania nawrotom choroby dla pacjentów (mieszkańców Rzeszowa), którzy odbyli leczenie w całodobowym Oddziale Leczenia Uzależnień w SP ZOZ CLU w Rzeszowie.
- 17) Obsługa Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie przyjmowania zgłoszeń i przeprowadzania rozmów motywujących w sprawach o leczenie alkoholowe, przygotowania dokumentacji potrzebnej do złożenia wniosku na leczenie odwykowe w Sądzie Rejonowym, Sądzie Rodzinnym.

Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej Nr 1 w Rzeszowie i inne podmioty wyłonione w drodze konkursu

Realizacja programu – „Profilaktyka uzależnień, promocja zdrowego trybu życia i kształtowanie zachowań korzystnych dla zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży wieku szkolnego”.

MIEJSKA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rzeszowie została powołana Zarządzeniem Nr V/1049/2009 Prezydenta Miasta Rzeszowa z dnia 25 listopada 2009 r. z późn. zm. Zarządzenie Nr VIII/1506/2021 Prezydenta Miasta Rzeszowa z dnia 19 października 2021 r. określa aktualny skład MKRPA. Powołanie Komisji wynika z art. 4¹ ust.3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 4 wspomnianej ustawy w skład Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Komisja ma swoją siedzibę w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Centrum Leczenia Uzależnień w Rzeszowie i zbiera się na swoich posiedzeniach w zależności od potrzeb.

Zadania Komisji:

Działalność merytoryczna

- 1) Inicjowanie przedsięwzięć w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
- 2) Pomoc rodzinom osób uzależnionych od alkoholu (informowanie o możliwościach pomocy prawno-administracyjnej, chorobie alkoholowej i sposobach jej leczenia).
- 3) Tworzenie lokalnej koalicji organizacji, instytucji, osób fizycznych na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych.
- 4) Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- 5) Przyjmowanie wniosków w sprawie leczenia odwykowego osób uzależnionych od alkoholu.
- 6) Kierowanie osób nadużywających alkoholu na badania przez biegłych.
- 7) Rozpatrywanie oraz kierowanie do Sądu Rejonowego w Rzeszowie wniosków dotyczących zobowiązania do poddania się leczeniu odwykowemu.
- 8) Realizacja wspólnych zadań Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rzeszowie i Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie.
- 9) Opracowanie Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.
- 10) Wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Miasta, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
11. Podnoszenie kwalifikacji członków Komisji w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach, konferencjach, seminariach i warsztatach.
12. Kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży.
13. Uczestnictwo w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych oraz realizacja procedury „Niebieskiej Karty”.

Działalność bieżąca

Wydatki związane z funkcjonowaniem Komisji

Zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rzeszowie.

1. Członkom Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za udział w pracach – posiedzeniach Komisji i podkomisji oraz za realizację czynności dodatkowych przysługuje wynagrodzenie.
2. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1, ustala się w wysokości:
 - 1) dla członków Komisji – 10 % minimalnego wynagrodzenia za pracę, określonego w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 14 września 2021 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2022 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1690) za każde posiedzenie Komisji lub podkomisji oraz realizację czynności dodatkowych
 - 2) dla Sekretarza lub innego członka Komisji, wyznaczonego przez Przewodniczącego do prowadzenia obsługi administracyjnej Komisji – 15 % minimalnego wynagrodzenia za pracę, określonego w cyt. powyżej rozporządzeniu, za każde posiedzenie Komisji lub podkomisji oraz realizację czynności dodatkowych.

3. Członkom Komisji będącym pracownikami Urzędu przysługuje zwrot kosztów podróży w związku z wyjazdami na szkolenia, seminaria, warsztaty, kursy, konferencje itp. związane z profilaktyką uzależnień na podstawie delegacji służbowej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. (Dz. U. z 2013 r. poz.167) w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej
4. Członkom Komisji nie będącym pracownikami Urzędu przysługuje zwrot kosztów podróży w związku z wyjazdami na szkolenia, seminaria, warsztaty, kursy, konferencje itp. związane z profilaktyką uzależnień na podstawie pisemnego oświadczenia potwierdzającego faktycznie poniesione koszty wyjazdu (podstawą do zwrotu kosztów podróży są bilety, rachunek za odbyte szkolenie lub nocleg).

Rozdział V

Zadania Służb Miejskich w zakresie kontroli i interwencji w stosunku do podmiotów handlujących alkoholem

Podstawa prawna :

- 1) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- 2) ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców,
- 3) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi .

Kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wszystkich rodzajów, zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, realizowana jest przez upoważnionych pracowników Biura Ewidencji Działalności Gospodarczej i Zezwoleń Urzędu Miasta Rzeszowa, funkcjonariuszy Straży Miejskiej i członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na podstawie stosownych upoważnień wydanych przez Prezydenta Miasta Rzeszowa.

Rozdział VI

Finansowanie Programu

Realizacja zadań w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 finansowana będzie ze środków budżetu Miasta pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, zgodnie z uchwałą w sprawie budżetu Miasta na rok 2022.

Rozdział VII

Monitorowanie realizacji Programu

Monitorowanie realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 odbywać się będzie poprzez:

- 1) bieżące gromadzenie i analizę uzyskanych danych statystycznych i opracowanie wniosków,
- 2) analizę wskaźników porównujących rok bieżący z okresem poprzednim,
- 3) sprawozdawczość podmiotów z realizacji poszczególnych zadań,
- 4) sprawozdania wewnętrzne dla Wydziału Budżetowego.